

Maailmankauppalehti

+ REPU-LIITE

4★07

SE JOKIN, JOSTA JOULU SYNTYY

*Reilun nallen syli on tuplasti pehmeä
Millä on Pyhän maan pitaleipä täytetty?
Kultaa, mirhaa, suitsuketta*

Julkaisija:

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
Rengonraitti 22 as 1
14300 Renko
puh. 045-670 5645
www.maailmankaupat.fi
liitto@maailmankaupat.fi

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf

Maailmankauppalehti on reilun kaupan erikoislehti. Sen tavoite on tiedottaa kansainvälisestä kaupasta ja reilusta kaupasta. Maailmankauppalehti pyrkii herättämään monimuotoista keskustelua ja tuomaan esille vaihtoehtoja ja erilaisia näkökulmia kansainvälisen kaupan rakenteisiin ja talouspoliittiseen kehitykseen.

Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä, eivätkä välttämättä vastaa Maailmankauppojen liiton virallista kantaa. Lehden vastuu virheellisestä tai pois jääneestä ilmoituksesta rajoittuu ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen. Huomautukset 14 vrk lehden ilmestymisestä.

Lehti ilmestyy vähintään neljä kertaa vuodessa. Tilausmaksu / neljä numeroa on 10 euroa. Tilaus tehdään maksamalla tilaus tilille 800016–70928507 ja kirjoittamalla viestikenttään tilaajan nimi ja osoite. Osoitteenmuutokset liiton toimistoon.

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille suunnattua tiedotustukea. Julkaisussa esitetyt näkemykset eivät välttämättä edusta ulkoasiainministeriön virallista kantaa.

Toimituskunta:

Päätoimittaja
Antti Markkanen
antti.markkanen@maailmankaupat.fi
041 454 8912

Toimitussihteeri
Mikko Leppälä
mikko.leppala@gmail.com

Tuija Saloranta
tuija.saloranta@tietonki.fi

Kati Hjerp
khjerp@ulapland.fi

Repuliitteen vastaava päätoimittaja
Jenni Hamara
hamara@mappi.helsinki.fi

Taitto: Heikki Sallinen / Logopolis
Paino: I-print, Seinäjoki
Painos: 23 000 kpl
ISSN 1455–6987

Kansi:
Seimiasetelma, valmistaja Minka, Peru
Kuva: Laura Hokkanen

P Ä Ä K I R J O I T U S

Joulun tavarataivas ja -maailma

Mitä tänä vuonna toivoisi joululahjaksi? Mitä enää elämästä puuttuisi ja mihin tavaraa mahtuisi? Tai mitä antaisi lähimmäisilleen? Monenlaisia vinkkejä ovat tarjonneet erilaiset kuponkilehtiset ja mainoskatalogit, joissa ihmisen kekseliäisyys on tullut pelastamaan kuluttajaa, ”jolla on jo kaikkea”: tilaisiko anopin uuteen keittiöön banaanitertun pidikkeen, siskolle sähköisen salaattikastikkeen sekoittimen, äidille kauan lepuuttajan tai pikkusiskolle kynsilakan kuivauskoneen? Mutta kuka enää muistaisi ensi jouluna ullakkokaapissa lojuvia kojeita, joita ei jaksettu enää ensimmäisen kokeilukerran jälkeen nostaa esille?

Lahja on parhaimmillaan tarina, jota voi kerrata vielä vuosien ja taas vuosien päästä. Se voi siirtyä tulevillekin polville nostalgisena tarinana, ja yhä sen kuulijat tavoittavat lahjan ainutlaatuisuuden. Kyllä minäkin muistan äitini kertomuksen sodanjälkeisistä lapsuusvuosista, kun

he saivat lapsijoukolla lahjaksi paperimyttyyn käärittynä kukin viisi rusinaa. Oman lapsuuteni tavarataivaan ja rusinapakettienkin keskellä ymmärsin aina, että viiden rusinan kertomus oli aivan erityinen.

Kehitysmaiden käsityöläisten valmistamat joululahjat kätkevät taakseen moniulotteisen tarinan. Se on kuin matemaattinen kaava, jossa yksi hyvä voi tuottaa tuhat muuta onnekasta. Tuottaja ostaa käsityönsä tuomien tulojen turvin hyvinvointia perheelleen. Ehkä hänen lapsensakin saa mahdollisuuden ylpeänä kantaa todistusta kouluosaaamisestaan, kuten meidän lapsemme pohjolassa. Ja ehkä se sama lapsi on jonain päivänä kylän arvostettu lääkäri, joka tuo apua tuhansille ja taas tuhansille kyläläisille. Käsin tehdyssä tuotteessa on sielu, kuten tämän lehden nallejutussa keräilijä Tarja Komu Keski-Pohjanmaalta toteaa. Joulun sielu on ehkä juuri siinä, että jollain pienellä asialla voi mahdollistaa toiselle ihmiselle elämänkokoisen muiston.

Joulu on nostalgiaa; kaipausta kotiin, menneisyyteen ja hyvään. Se on kuin lumihiihtale: rauhallinen, odotettu, kaunis ja erityinen. Hiljaisena, puhtaana ja muutamien millimetrien kokoisena pisarana se voi päihittää massiiviset markettien joululaulupakkosytöt, ahdistuksen vallassa kassajonolta toiselle syöksymiset, stressin seitsemän sortin leivonnaisten valmistumisesta, mässäämisen ja tavarataivaan keskellämmme. Joulu on oivallus.

Laura Hokkanen

kuva Davið Arnar Runólfsson

S I S Ä L T Ö 4 / 2 0 0 7

Visiitti: Kaija Vähäsöyrinki 3

Tänään ajattelin toisin: Joulu lähestyy 3

Poliittinen pilapiirros 3

Se jokin, josta joulu syntyy 4

Arkien kohtaaminen: Reilun nallen syli on tuplasti pehmeä 8

Repu-liite 11–13

Ruokaa reilusti: Joulun hehkuva henki 14

Kirjat: Käsinuket kertovat 15

Kultaa, mirhaa, suitsuketta 16

Epäterveelliset rauhan eväät 18

No Sweat 20

Pohjalainen näkökulma: Makeata merkkikauppaa 23

Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten 23

Sarjakuva 23

Reilun kaupan toimijat 24

V I S I T T I

Askelia eteen ja taakse

vakaan hinnan. Nyt viljelijä pystyi elättämään perheensä ja laittamaan lapset kouluun. Myös maatilan kehittäminen onnistui.

Reiluista banaaneista on jo harpattu pitkälle. Osuuskaupankin hyllyiltä löytyy monia reiluja tuotteita ja alueen oma maailmankauppayhdistys tarjoaa niitä lisää. Kaikkien kokkien

soisi löytävän ihanan aromaattisen täysruokosokerin, joka on tuotu Filippiineiltä, tai vaaleanpunaisen, sirkeän suolan suoraan Himalajalta.

Pahoja taka-askeliakin otetaan. Metsäjätti Stora Enso sulkee sellutehtaitaan Suomessa ja tuottaa yhä suuremman osan paperin raaka-aineestaan pienten kustannusten Brasiliassa. Yhtiön Veracelin sellutehdas makaa keskellä valtavia eukalyptusviljelmiä. Puut seisovat silmänkantamattomiin sotilaallisen suorissa riveissä, eikä mistään metsäekosysteemistä ole tietoaakaan.

Puupeltoja laajennetaan edelleen. Bahian maakunnan suurmaanomistajat ovat myyneet tehtaalle maitaan ja aiemmin hedelmäpuita, maniokkia ja maissia kasvattanut maatyöläiset ovat jääneet työttömiksi. Kymmenet tuhannet ihmiset vetehtivät nyt kaupunkien laitamien hökkelilylissä. Suomalaistenkin tukieuroja saanut sellutehdas työllistää suoraan satoja ja välillisestikin vain tuhansia ihmisiä. Palkat ovat siedettävät, eikä luonnon-suojelusta pidetä turhaa meteliä.

Kun maanviljelijä menestyy, menestyy koko maailma. Ja taitaa se viljelijän mukana myös kaatua.

Kaija Vähäsöyrinki

Kirjoittaja on nivalalainen maatalous- ja metsätieteiden maisteri. Hän työskentelee maataloustoimittajana Keskipohjanmaassa ja harrastaa luomuviljelyä ja sukututkimusta.

K O L U M N I

Tänään ajattelin toisin

Joulu lähestyy

Joulu tulla jollottaa, yhtä vinhalla vauhdilla kuin joka ikinen vuosi. Muhkeat suklaakonvehtiarsenaalit valtaavat kaupat ensimmäisinä, ja tokihan niitä kuuluu maistaa ennen varsinaista juhlapäivää, ihan vaan suorittaakseen varmuustarkistuksen onko laatu kohdallaan. Ja mikäs sen ihanampaa kuin istahtaa hämärään iltaan kynttilän valossa, kainalossa konvehtirasia ja kulta, tai ehkäpä viihdyttävä romaani.

Joulu, tai erityisesti joulunalusaika, tuo myös tullessaan kummalliset kiireet. Kauhea tohina ja juoksu joka suuntaan, ”onko varmasti joulusiivous tehty viimeisen päälle ja pölyt pyyhitty myös sen turkasen painavan lasivitriinin takaa”, nurkasta josta pölyjä ei kukaan edes huomaa. Sen siivoamiseen kun uppoaa koko päivä, vitriinin jokainen sievä pieni kahvikupponen on nostettava pois hyllyltä ennen kuin arvokaappia uskaltaa hivuttaa pois pölyrätin tieltä.

Siivousten ja leipomusten lisäksi mieltä painaa Joulupukille kuuluvat murheet. Ihmiset kiemurtelevat tuskissaan miten muistaisi rakkaitaan ja ystäviään tänä jouluna, ”kehtaako taas kumminkaimansiskonmiehelle antaa Remeksen uusimman vai ostaisko mieluummin jotain tarpeellista, kuten teepussinpuristimen”.

Ongelmaa aiheuttaa se, että useimmilla rahaa on riittävästi, jopa liikaakin, niin että kaikki tarpeellinen ja paljon tarpeetontakin tulee ostettua itselle ”lahjaksi” joka tapauksessa, syntymättömyyspäiviä kun on vuodessa vähintään se 364. Kaapit notkuvat kynttilänjalkoja, joita joka vuosi tulee pari lisää vaikkei entisetkään ole kuluneet käyttökelvottomiksi. Olisiko jollakin lahjalla suurempi ilo, ja iloa myös jollekin toiselle kuin lahjan antajalle ja saajalle?

Lahjoittaminen hyväntekeväisyyteen kaverin nimissä on aina varma valinta. Paitsi lahjoitukset eri säätiöille, kirkon ulkomaanapu tarjoaa myös konkreettisia vaihtoehtoja hyväntekeväisyyteen. Eikös olisi aika upeaa lahjoittaa kehitysmaahan esimerkiksi vesipumppu kaivoon, tai oikea pulpetti pienille koululaisille? Siitä lahjasta iloitsisi moni!

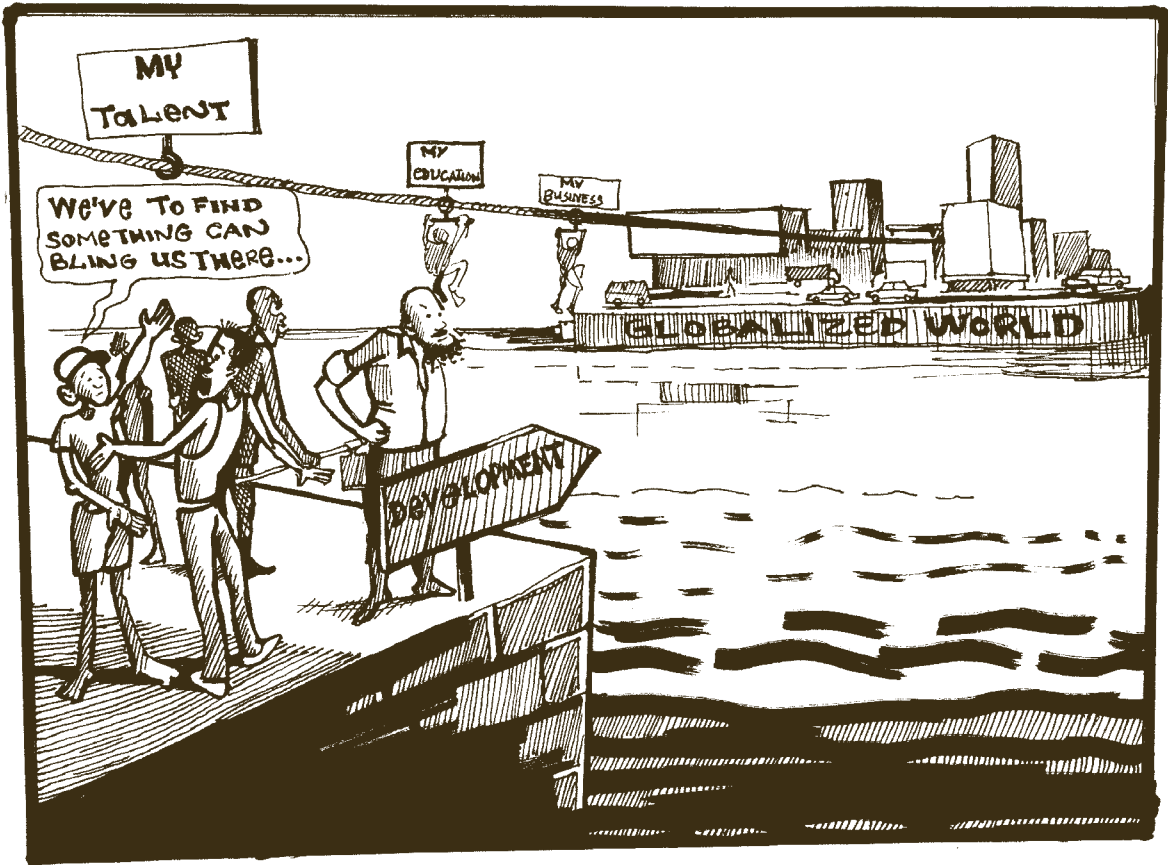
Toisaalta pakettien kääriminen tuo useimmille joulutunnelmaa. Hyvällä omalla tunnolla käärittävää löytyy Maailmankaupan tuotteista, joissa valinnanvaraa löytyy, halusipa sitten aina saajalle mieluisia herkkuja, teini-tyttäreille ihqun olkalaukun tai vaikkapa mummulle uuden huivin. Tuotteen osto edistää eri ihmisryhmien välistä tasa-arvoa, sekä takaa myös tuotteen tekijälle leivän pöytään jouluksi. Ja mikä parasta, ostaessasi Maailmankaupan lelun lapsellesi, voit olla varma, että se ei ole lapsen tekemä.

Anri Juntto-Kollin

Kirjoittaja on parhaillaan hoitovapaasta nautiskeleva luokanopettaja Haapavedeltä.

P I L A P I I R R O S

Michael Machibya

on Bagamoyossa Tansaniassa asuva free lancer -taitelija. Hän maalaa, piirtää sarjakuvia ja työskentelee katulasten parissa.

Se jokin, josta joulu syntyy

Simaiset löylyt saunatontullekin

Se, joka joulusaunassa puhuu ja metelöi, sitä kirput tai kärpäset haittaavat koko tulevan vuoden. Mutta hiljaisessa hämärässä, kotisaunan lämmössä ja kesäisen koivun tuoksussa haihtuvat huolet, puhdistuvat sielu ja ruumis. Siinä on joulun lumoa. Ennen tupaan siirtymistään on isäntäväen paras heittää makoisan simaiset löylyt saunatontunkin jouluratoksi. Joulusaunaan kuuluukin mennä jo keski- tai iltapäivällä, jotta haltia, saunatonttu tai suvun vainajat saavat rauhassa kylpeä säädyllyiseen aikaan. Riihessä ja jyväaitoissa jo keskiajalla asustanut kotitonttu torjui vaurioita ja toi talolle monenlaista hyvää, mutta loukatuna ja väärinkohdeltuna se rupesi metelöimään. Kokovuotiset hyvät työt palkittiin jouluyönä saunaan tai muualle pimeään huoneeseen toimitetulla puurolla.

Palasaippua Palam Rural Centre, Intia Maahantuoja: Maailmankauppa Juuttiputiikki, Oulu

Palamin saippuanvalmistus tuo toimeentulon 130 käsityöläisen perheeseen Veerapandin kylässä Etelä-Intiassa. Saippuan raaka-aine hankitaan Gandhi Seva Sangam -järjestöltä, jonka pääasiallinen toiminta keskittyy vanhustenhoitoon ja orpokodin ylläpitämiseen. Tuoksu saadaan eteerisistä öljyistä.

Saippuanalunen Sri Siwam Pottery, Intia

Puuvillapyyhkeet RTU Industries, Intia

Reaching the Unreached on suuri kansalaisjärjestö, joka työskentelee maaseudun köyhien parissa keskittyen erityisesti auttamaan hylättyjä naisia ja orpolapsia, vammaisia sekä tsunamin uhreja. Reilun kaupan froteepyyhe on kasviväreillä värjätty ja kudottu käsin kangaspuissa.

Joulu. Sininen hetki, kun päivä kääntyy illaksi ja lumi värjätty sinen uinuvaksi vaipaksi. Tai se hetki, kun piparintuoksu tulvii keittiöstä kaikkialle – ikään kuin toisi viestin, joka kutsuu vastaanottamaan joulua. Tai se tunne, kun tietää, mitä on jännitys, kun lapset istuvat tuvassa ja odottavat. Joulu on tarina, lapsuus ja tunnelma. Jokaisella on se jokin, josta oman joulun tuntee.

kuva: Laura Hokkanen

Tuoksuöljy Inner Reflection, Intia

Pondicherryn kaupungissa toimiva suitsukkeiden ja kynttilöiden tuottaja työllistää nuoria naisia, joiden työssäkäynti on välttämätöntä perheen heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. Työnantaja kouluttaa naiset kaikkiin työvaiheisiin, kannustaa itsenäiseen säästämiseen ja ottaa heidät mukaan työpaikan päätöksen tekoon. Inner Reflection on ansioitunut erityisesti tuotteiden laadussa, kauniissa paketoinnissa ja viimeistelyssä.

Sisal-pesusieni Cast, Intia

Pesusienet valmistaa HIV/AIDS -työtä Etelä-Intiassa tekevä Community Action For Social Transformation. Pesusieni on valmistettu virkkaamalla. Vaalea sisal-kuitu saadaan sisalagaa-ven lehdistä ja se on maailman toiseksi tuotetuin luonnonkuitu puuvillan jälkeen.

Peilikirjailtu kosmetiikkalaukku St Mary's, Intia Maahantuoja: Maailmankauppa Aamutähti, Turku

Pyhän Marian naisten keskus on laukkuja, vaatteita ja kodintekstiilejä

valmistava käsityöosuuskunta Ahmedabadin slummissa. Tuotteissa käytetään peilikirjontaa, joka on vanha intialainen kirjontatapa. Keskuksen tavoitteena on herättää naiset uuteen tietoisuuteen kyyvistäään: he voivat ansaita oman ja perheensä elannon ja voivat itse parantaa yhteiskunnallista asemaansa.

kuva: Kati Herp

Sitten leikitellään kuusen alla

Onnen menettämisen uhalla jouluna luovuttiin puhdetöistä ja vapauduttiin leikkimään. Väentuvassa oleskeltiin usein paitasillaan, ettei pieninkään tekosyy pistäisi ainakaan ulkotöitä tekemään. Syöminkien jälkeen on levon ja vapaan aika. Kaikenikäisten on määrä yhtyä seuraleikkeihin. Jo muinaisissa joulua ennakoivissa roomalaisissa Saturnalia-juhliissa tapana oli, että lasten mennessä nukkumaan, jäivät aikuiset pöydän ääreen pelaamaan noppaa.

Tiikerit ja vuohet -peli Mahaguthi, Nepal Maahantuoja: Kaiku Ethical Oy

Nepalin vanhin reilun kaupan järjestö työllistää tuhat käsityöläistä, joista valtaosa on naisia. Vaikeakulkuisilla alueilla asuvat naiset voivat työskennellä kotonaan ja ansaita näin tarpeellisia lisätuloja. Mahaguthi käyttää suuren osa tuloistaan Tulsi Mehar Mahila ashramin rahoittamiseen. Ashram tarjoaa lapsille ja naisille turvapaikkaa, terveydenhoitoa, koulutusta ja perustarpeita.

Tiikerit ja vuohet -peli on hyvin suosittu Nepalissa, jossa se on tunnettu jo vuosisatoja. Eräiden lähteiden mukaan sitä pidetään Nepalin kansallispelinä. Kotimaassaan peli tunnetaan nimellä Bagh-Chal: bagh tarkoittaa tiikeriä ja chal liikuttaa-verbiä.

kuva: Minna Pahkin

Suklaat ja namuset enteilevät tulevaa vuotta

Rooman valtakunnan Saturnalia-juhlaa vietettiin muinaisitalialaisen kylvönjumala Saturnuksen kunniaksi joulukuun 17:ntenä. Aikojen kuluessa juhla laajeni kokonaiseksi juhla-kaudeksi ja liippasi jo meidän joulumme alkupäiviä. Saturnalia-juhla muistutti monilta piirteiltään joulua, ei vähiten valtavien ruokaherkkujensa suhteen. Ilon oli oltava ylimmillään ja vatsan täyteläisimmillään. Seuraava vuosi oli täynnä makeaa elämää ja yhtä suloista makua kuin suussa sulavat namusetkin.

Mascao-luomusuklaa

Maahantuoja: Tampereen Kehityskauppa

Bolivialaisesta kaakaosta ja filippiiniläisestä sokerista Sveitsissä valmistettu luomusuklaa tuo veden kielelle. Viisi kaakaontuottajaosuuskuntaa perusti El Ceibon vuonna 1977. Se on 35 intiaaniosuuskunnan yhteenliittymä. Yhteisyritys kehittää uusia tuotantomahdollisuuksia ja markkinoi osuuskuntien tuotteita ilman turhia välikäsiä. Viljelijät saavat kaakaopavuista näin paremman ja vakaamman hinnan.

Vaniljatoffeet ja toffeesekoitukset, sokeri Malawilta

Maahantuoja: Reilun kaupan Tähti, Helsinki

Toffeekaramellien sokeria tuottaa malawilainen KCG, Kasinthulan sokeriruokoviljelijöiden yhteisö. Kasinthulan alue on taipuvainen sekä kuivuuteen että tulviin useita kertoja vuodessa. Reilun kaupan järjestelmän ansiosta esimerkiksi Kapasulen kylään hankittiin porakaivo. Vaikkakin vain 17 henkeä 500 kylän asukkaasta on KCG:n viljelijöitä, raha haluttiin käyttää koko yhteisöä hyödyttävään hankintaan. Sitä ennen naisten ja lasten oli pitänyt kantaa vesi 1,5 kilometrin päästä Siseusta, lähimmästä puhtaaseen veteen kylästä.

kuva: Laura Hokkanen

kuva: Minna Pakkin

kuva: Kati Hjerp

Auringon ja elämän symbolit

Joulussa on taikaa. Keskelle pimeintä ja kylmintä talven selkää syttyvät toiveikkaat pimeyden voittavat valon-tuikheet. Kynttilöitä käytettiin juhla-valaistuksessa jo antiikin Roomassa. Vahakynttilät olivat valon, auringon ja elämän symboleita. Perinteisesti joulukynttilät tehtiin heti syysteurastuksen jälkeen. Toiset kynttiläntekijät uskoivat, että ensimmäisiä kynttilöitä valaessa piti nauraa hyrähdellä, jotta kynttilät palaisivat iloisesti. Toisaalla uskottiin, että oli oltava hiljaa, jotteivät valonlähteet räätisi.

Tuoksulyhty

Sri Siwam Pottery, Intia
Maahantuoja: Maailmankauppa Juuttiputiikki, Oulu

Reilun kaupan keramiikkatuotteita on myyty maailmankaupoissa noin vuoden verran. Keramiikkapaja toimii Pondicheryn kaupungin läheisyydessä alueella, missä tarvitaan vaihtoehtoja raskaalle ja satunnaiselle päivätyölle maanomistajien pelloilla. Työnantaja auttaa työntekijöitään myös korottomin lainoin ja hääjärjestelyavustuksin.

Kynttilät

Silence, Intia
Maahantuoja: Tampereen Kehityskauppa

Silence on Kolkatassa, Intiassa toimiva järjestö, jonka pyrkimyksenä on auttaa vammaisia ihmisiä pääsemään osaksi muuta yhteiskuntaa koulutuksen ja työllistämisen avulla. Silence on kouluttanut perinteisesti käsityöläisiä mm korttien, suitsukkeiden, kynttilöiden ja korujen tekijöiksi.

kuva: Kati Hjerp

Paratiisi keskelle olohuonetta

Havun tuoksu, vehreys, kruunattu latva, siellä täällä tuikkivat valotähdet ja kimmeltävät pallot. Paratiisin puu on tullut keskelle olohuonetta. Euroopasta saapunut tapa koristella kuusi makeisilla ja omenilla on vaihtunut aikojen kuluessa eri materiaaleista valmistettujen pallojen ja symbolien kokoelmaksi. Vanha symboliikka on yhä taustalla: pyöreät pallot edustavat paratiisin elämänpuun hedelmiä ja kuusi itsessään ikuista elämää ja paratiisia. Suomessa koristellaan vuosittain noin miljoona joulukuusta. Meidän joulumme kuuluvatkin aito kuusi ja luonnonmateriaalit.

Juuttienkelit

Jute Works, Bangladesh
Maahantuoja: Tampereen Kehityskauppa

Jute Works on itserahoitteinen, voittoa tavoittelematon organisaatio Bangladeshissa. Sen tavoitteena on lisätä naisten mahdollisuuksia tehdä töitä kotonaan tai omissa kylänsä, rohkaista heitä osallistumaan yhteisönsä asioihin, ja edistää paikallisten tuotteiden vientiä. Tänä päivänä Jute Works tarjoaa työtilaisuuksia yli 7000 naiselle 16 eri maakunnassa. Naiset valmistavat käsin juutti- ja korituotteita.

Piparit – viestejä jumalille?

Pipareiden historiaa paikannetaan jo 5000 vuoden taakse, silloin tosin puhuttiin hunajakakuista, jumalten herkuista. Jumalille haluttujen viestien perillemenon helpottamiseksi keksittiin erilaisia muotoja ja symboleja, esimerkiksi Viikingit viestivät porsaan ja auringon muotoisilla kakkusilla. Saksassa hunajakakkuihin keksittiin lisätä pippuria ja sokeria – ja ne olivat erityisesti luostarien taidonnäytteitä. Nämä pippurikakut kulkivat pitkin Eurooppaa ritarien kuljettamina ja luostarien vaalimina salaisina resepteinä. Maustekakkujen uskottiin parantavan erilaisia tauteja mahanpurusta heikkonäköisyyteen. Suomessa ensimmäisiä reseptejä julkaistiin 1700-luvun alkupuolella.

Steenberg’s Organic luomumausteet
Sri Lanka
Maahantuoja: Aduki Oy

Ruokakaupoissa myynnissä ovat kokonainen mustapippuri, pippurisekoitus ja kanelijauhe. Maailmankaupoissa myynnissä ovat myös inkivääri, kurkuma, neilikka, valkopippuri, vaniljasokeri ja ruususeri.

Mausteiden viljely ja prosessointi on tärkeä tulonlähde suurelle osalle maa-seudun asukkaista Sri Lankassa. 70 prosenttia Sri Lankan maustetuotannosta tulee perheviljelijöiltä, joiden viljelmä on alle hehtaarin suuruinen. Yhteensä pientuottajia maassa on noin 400 000. Tuhannet mausteviljelijät Sri Lankassa ovat riippuvaisia mausteiden viljelystä ja viennistä. Reilun kaupan mausteista ja yrteistä maksetaan viljelijäosuuskunnalle vakaata takuuhintaa. (lisää www.reilukauppa.fi)

Mausteita saatavana myös Reilun Kaupan Tähten maahantuomina 10 mausteen pakkauksina, joissa mukana mm. kanelitanko ja kardemumma. Hunajakakkujen hunajaa löytyy Tampereen kehitysmaakaupan ja Reilun kaupan Tähten maahantuomana.

kuva: Kati Hjern

kuva: Minna Pähkin

kuva: Laura Hokkanen

kuva: Minna Pähkin

kuva: Kati Hjern

Tulis joulue, että sais yölläkin syödä

Naisväellä oli jouluna edessä ankarasiiivous, leivonta ja paistaminen. Huoneiden suursiivous huipentui aatonaattona. Silloin kiillotettiin kupariastiat ja kaivettiin esiin harvoin käytetyt posliini- ja kiviastiat. Jouluaerialla käytössä oli astioita ja ruokailuvälineitä enemmän kuin tavallisesti. Valtaosa ruoasta jätettiin koko yöksi pöytään, sillä jouluna lupa oli syödä yölläkin. Puolilta öin nautittiin usein yhdessä yöpäivällinen ja varhaisaamiainen vielä ennen kirkkoon menoa, sillä sitä runsaampi sato tulevana vuonna kerättiin, mitä paremmin jouluna syötiin.

Keramiikka-astiat
Sri Siwam Pottery, Intia
Maahantuoja: Maailmankauppa JuuttiPutiikki, Oulu

Tuikkulyhty
Minka, Peru
Maahantuoja: Maailmankauppa Aamutähti, Turku

Jouluhiiren ruokapalaksi?

Mitä lähemmäksi joulu tuli, sitä kovempi oli tekemättömien töiden paine. Naisten piti ehtiä kutoa muiden töiden ohessa jokaiselle uudet sukat ja lapaset. Tyttärien ja piikojen tuli kehrätä yhdeksän vyyhteä pellavalankaa, muuten ei ollut asiaa päästä kyydillä joulukirkkoon. Paineita loivat uusien vaatteiden suhteen myös vanha sanonta: ”Kellä ei ole mitään uutta päällelantavaa jouluna, sen jouluhiiri syö.” Maaseudulla ei pukinkonttin joululahjoja jemmailltu, ellei sellaisiksi laskettu uusia vaatteita, jotka juhlaaksi valmistuivat.

kuva: Kati Hjern

kuva: Minna Pakkin

Villatuotteet
Minka, Peru
Maahantuoja: Maailmankauppa
Aamutähti, Turku

Ihanan pehmoiset alpakkatuotteet tulevat Punosta, Perun yläköseudelta. Maanviljelyllä ja karjanhoidolla elävät perheet saavat käsityöistä arvokkaita lisätuloja. Perulainen kansalaisjärjestö Minka toimii käsityöläisten taloudellisen ja yhteiskunnallisen aseman parantamiseksi. Samalla Minka vaalii alpakoiden geneettistä monimuotoisuutta. Tekstiiliteollisuudelle kelpaa vain valkoinen villa, minkä vuoksi tummien alpakoiden määrä on romahtanut. Minkan ansiosta alpakkalaumat säilyvät jatkossakin monenkirjavina!

Riihipaita
Thanapara, Bangladesh
Maahantuoja: Maailmankauppa
Juuttiputiikki, Oulu

Länsibangladeshilainen kansalaisjärjestö Thanapara työllistää maaseudun naisia, joiden ansiotulot ovat tärkeä osa perheen toimeentuloa. Naiset värjäävät puuvillalangat itse, kutovat kankaat ja ompelevat vaatteet valmiiksi tuotteiksi. Ohuet puuvillapaidat ovat miellyttävä osa talvista kerrospukeutumista ja vilpoisia kesäkuumalla.

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta!

Afrikaans: Een Plesierige Kerfees • Arabia: Idah Saidan Wa Sanah Jadidah
Argentiina: Felices Pasquas Y Felices ano Nuevo • Armenia: Shenoraavor Nor Dari yev Pari Gaghand
Azeri: Tezze Iliniz Yahsi Olsun • Brasilia: Boas Festas e Feliz Ano Novo
Chile: Feliz Navidad • Kiina: (Mandariini) Kung His Hsin Nien bing Chu Shen Tan • Englanti: Merry Christmas!
Ranska: Joyeux Noel! • Heprea: Mo'adim Lesimkha. Chena tova
Hindi: Shub Naya Baras Hausa: Barka da Kirsimatikuma Barka da Sabuwar Shekara!
Indonesia: Selamat Hari Natal! • Irak: Idah Saidan Wa Sanah Jadidah • Japani: Shinnen omedeto. Merii Kurisumasu.
Korea: Sung Tan Chuk Ha • Latina: Natale hilare et Annum Faustum! • Portugali: Boas Festas!
Samoa: La Maunia Le Kilisimasi Ma Le Tausaga Fou! • Espanja: Feliz Navidad!

Hyvän joulun toivotukseen sisältyy uskomus sanojen todellisesta vaikutuksesta. Toivotuksen taustalla on siunaus, kirouksen vastakohta. Hyvän toivottaminen toiselle oikeuttaa odotamaan samaa itselle.

Seimiasetelma

Minka, Peru

Tämä seimiasetelma yhdistyy perinteisiin perulaisten artesaanien taitoihin. Keramiikka on valmistettu Ayacuchon alueen ylängöillä ja on pehmustettu luonnonruskealla villalla. Seimi on puisessa laatikossa, joka on valmistettu teollisuudesta ylijääneestä puujätteestä. Laatikko on koristeltu kulttuuriperintöön kuuluvilla vanhoilla inka-kuvioilla.

Laura Hokkanen ja Kati Hjern

Lähteinä käytetty:
Isotalo Merja 1999: *Joulusta juhannukseen, häistä läksiäisiin. Suomalaisen juhla-perinteen ja kansanhuvien opinto-opas.* Maa- ja kotitalousnaisten keskus.
Joulu joutui. Juhlatietoa, kuvia ja kertomuksia. Toim. Juha Nirkko ja Urpo Vento. SKS.
Karjalainen Sirpa 1994: *Juhlan aika. Suomalaisia vuotuisperinteitä.* WSOY.
Mattila, Anna-Liisa 2001: *Piparikirja.*
Viikuna, Kustaa 1950: *Vuotuinen ajantieto. Vanhoista merkkipäivistä sekä kansanomaisesta talous- ja sääkalenterista enteineen.* Otava.

kuva: Laura Hokkanen

Reilun nallen syli on tuplasti pehmeä

Nallekarhu sopii kaikenikäisille, niitä on kaikenkokoisia, kaikkiin tarpeisiin, ja ne ovat kaiken hyvän vertauskuva tässä maailmassa.

(Tuntematon)

Nallekeräilijä Tarja Komu

Yhdysvaltain presidentti Theodore ”Teddy” Roosevelt seurueineen oli viiden päivän karhujahdilla. Karhusta ei kuitenkaan näkynyt vilaustakaan. Nolon tilanteen paikkaamiseksi paikallinen kylänväki sitoi karhupennun puuhun presidentin ammuttavaksi. Mutta presidentti kieltäytyi: ”Jos sen tekisin, en voisi katsoa lapsiani silmiin.” Lehdistö löysi presidentin hellämielisyydestä mainion naurunkohteen, ja niinpä presidentin pilakuvissa oli siitä lähtien aina mukana myös karhu. Tästä amerikkalainen lelukauppias Morris Michtom sai idean ja kehitti markkinoille lelunallen, teddykarhun. Lähes samoihin aikoihin Saksassa Richard Steiff suunnitteli kaikille lapsille sopivaa lelua, jota voisi liikutella, halailla ja pukea. Alkuaikojen teddykarhut olivat puulastuilla kovaksi täytettyjä mohairkarvaisia leikkikaluja, joiden tassut liikkuivat nivelien avulla puolelta toiselle. Sittemmin teddykarhujen valmistamiseen on alettu käyttää mitä erilaisimpia materiaaleja.

Meidän aikamamme nallekarhu on huomattu niin keräilykohteena, kaupallisena tuotteena kuin taiteellisenä ja psykologisenakin arvona. Maail-

massa ei liene tällä hetkellä montakaan paikkaa, jossa nallekarhut eivät olisi valloittaneet lasten ja aikuisten sydämiä. Niin kävi myös Keski-Pohjanmaalla, Pyhäjärvellä, asuvalle arktofiili (nallekeräilijä) Tarja Komulle. Kaikki alkoi nuoruusvuosina siitä, kun Tarjan äiti kysyi, mitä tytär haluaisi 15-vuotissyntymäpäivälahjaksi. Tarjalla oli vastaus valmiina: ”Haluan Mussukan! – Ihanan, pörröisen nallekarhun!” Sen Tarja myös sai – ja vaikei hän koskaan päättänyt alkaa varsinaiseksi nallekeräilijäksi, on nallekarhuja kertynyt vuosien saatossa satoja. Äkkiseltään miettien pehmeitä nalleja on kokoelmassa noin kolmesataa ja toinen mokoma kaikenlaisia muista materiaaleista valmistettuja nalleja. Kokoelma on kertynyt lahjoista, matkamuistoista, löydöistä ja sattumista. Mukana on niin musiikkia soittavaa enkelinallea, Unicefin-lääkärkarhua, antiikkinallea, Uppo-Nalle, Puhia, Paddingtonia, jääkarhua, ballerinaa, pikkuriikkistä, valtaisa ja siltä väliltä olevaa nallea. Mukaan kuuluvat myös kolme reilua kaveria; Maailmankauppa Juuttiputiikin maahantuomat bangladeshilaiset nappinalle ja karhuemo sekä Turun Aamutähden maahantuoma alpaka-

nalle. Tarjan luota ne ovat löytäneet muiden karvatassujen yhteisön, jossa on koolla karhuja useilta mantereilta, siis varsinainen nallekarhujen maailmankylä.

Nalleissa viehättää se, että ne ovat vilpittömiä; niihin ei kätkeydy mitään uskonnollisesti, poliittisesti tai arvopohjaisesti mielipiteitä jakavaa. ”Se on pieni eläin, suurella sydämellä”, toteaa Tarja. Hän itse ihastuu aina nallen

Tarja Komu ja Mössö – yksi vanhoista suosikkinalleista.

Bangladeshilaiset nappinalle ja karhuemo muiden keräilynallean kanssa kahvikupposen ääressä

rahallista arvoa tai ikää enemmän johonkin juttuun nallen persoonassa: varpaisiin, katseeseen, nöpönenään, suloisiin silmiin tai ideologiaan karhun tuotannossa. Tarina nallen taustalla on ensiarvoisen tärkeä. Käsintehdyssä nallella on sisällä oikea henki, sielu. Kirjastovirkailijan ammatissa toimivaa Tarjaa viehättää myös nalleihin kuuluva filosofia, kuolemattomat Uppo-Nallen, Nalle Puhin tai Karhuhera Paddingtonin ajatukset ja maailmanparannusmieliset. Nallet eivät ole pelkkä keräilykohde tai harrastus. Ne ovat elämäntapa ja ilmentävät Tarjan omaa elämäntatso-musta: ”Nallet edustavat ja välittävät pehmeitä arvoja, lohdutusta, iloa ja positiivisuutta. Minulle tärkeitä arvoja ovat myös ympäristön ja maapallon hyvinvointi.” Tokihan nallet keräävät myös pölyä, mutta Tarja on ottanut yhdeksi elämänohjeekseen B. R. Meadowsin ajatuksen: ”Jokaisessa siistissä kunnan kodissa pitäisi olla yksi nuhrainen nalle, joka muistuttaa, että koti on elämistä varten.”

Uppo-Nalle seurasi Tarja Komua aikoinaan myös synnytysosastolle. Komujen ensimmäinen tytär ei ollut syntyessään täysin kunnossa, mutta

lohdutuksena Tarjalle tuotiin synnytysosastolle Uppo-Nalle kaikkine karhun edustamine arvoineen. Nallekarhun antaja viestittääkin lahjallaan usein paljon enemmän kuin tavallisen lahjan välityksellä. Nalleen sisältyy lukematon määrä hellyyden, välittämisen, turvan ja sydämellisyyden ajatuksia.

Teksti ja kuvat Laura Hokkanen

Minkan alpakanallet Perusta

Alpakanallet ja niiden tuottajat tulevat Juliacasta, Perusta. Nallet valmistetaan täysin käsityönä entisajan työkaluilla, kehräämisestä neulomiseen. Vanha työkalu, jota käytetään alpakkasäikeiden kehruuseen, on nimeltään ”pushka”. Kehruuseen voidaan käyttää myös muita materiaaleja kuten lampaanvillaa tai puuvillaa.

Minkan nallet on valmistettu 100% hienosta alpakanvillasta. Ne ovat käsinkehrättyjä ja -neulottuja sekä valmistuvat täysin värjäämättömistä langoista. Alpakkatuotteen ostaja on osaltaan vaikuttamassa Minkan 4000 jäsenperheen parempiin tuloihin, taitojen kehittämiseen, perusterveydenhuoltoon, koulutusmahdollisuuksiin ja värikkäiden alpakkoiden sukupuutolta pelastamiseen.

Alpakanallean tuottajat ovat järjestäytyneet 15 toimintaryhmään ja asuvat maaseudulla, Andeilla, Juliaca-Punossa. Minka on perulainen voitto tavoittelematon kansalaisjärjestö, joka perustettiin vuonna 1978. Sen tavoitteena on luoda omavaraisia yhteisöjä, joissa tarjotaan työllistäviä ja sosiaalisia mahdollisuuksia miehille, naisille ja ylipäänsä heidän perheilleen. Yhteisössä miehet ovat usein jättäneet perheensä etsiessään töitä muualta. Siksi Minkan tavoite on tärkeä, ei pelkästään taloudelliselle kehitykselle vaan myös sosiaaliselle kiinteydelle ja sitä kautta vakaudelle ja ihmisarvolle.

Minka auttaa kehittämään tuotteita, joissa käytetään luonnon raaka-aineita ja joiden valmistus tapahtuu sekä esi-isiltä perittyjen että modernin teknologian mahdollistamien valmistustapojen kautta. Paikalliset käsityötuottajat saavat apua raaka-

aineiden hankkimiseen, laatutarkkailun kehittämiseen, pakkausten ja etikettien luomiseen sekä uusien ja parempien markkinoiden etsimiseen. Kaikkein tärkeintä on, että käsityöläisten tuotteille tarjotaan vaihtoehtoisia markkinoita.

Minkan mielestä käsityöläiset voivat parantaa elinolojaan vain yhdistämällä voimansa. Minka tarkoittaakin paikallisella quechuan kielellä yhdessä työskentelemistä.

Action Bag Handicraftsin nappinallet Bangladeshista

Action Bag Handicrafts sijaitsee Bangladeshin luoteisosassa Saidpurin kaupungissa. Action Bagissa valmistetaan pääasiassa erilaisia laukkuja, pehmoeläimiä ja sisustustavaroita, joiden materiaalina käytetään juuttia ja puuvillaa. Naiset ompelevat kotonaan ja käyvät Action Bagin toimistolla kahden viikon välein tuomassa valmiit tuotteet ja hakemassa

uusia raaka-aineita. Työskentelemällä pääasiassa kotonaan naiset pystyvät samalla myös huolehtimaan kodista ja lapsistaan. Lisäksi Bangladeshissa kunniallinen nainen pyrkii liikkumaan mahdollisimman vähän yksin kodin ulkopuolella.

Parul, Action Bagin tuottaja

Nainen on kääriytynyt punaiseen pontsoon, kuten Action Bagin kaikki muutkin paikalla olevat työntekijät. Punaiset lämpimät pontsot ovat lahja työnantajalta hyytävän viileää ilmaa vastaan. On tammikuu ja Bangladesh tuntuu uskomattoman kylmältä puuvillaisten salvar kameezien ja sarien läpi. Istumme tulkin ja Parulin kanssa Action Bag Handicraftin talon katolla, se on rauhallisin paikka, mitä työpaikalta löytyy. Silti puhetta ei välillä meinaa kuulla, kun riksojen kellot ja miesten huudot kaikuivat kaduilla.

Palaamme keskustelussamme Parulin tuskaisiin kokemuksiin 13 vuoden taakse, kun hänen aviomiehensä kuoli sairastuttuaan syöpään. Parul jäi yksin neljän lapsensa kanssa, vanhin poika oli yhdeksän ja nuorin tyttö vasta pikkuinen vauva. Hän oli täysin kouluttamaton, hänen omat sukulaisensa olivat kuolleet ja miehen sukulaiset liian köyhiä ottaakseen perheen huostaansa. Miehen kuolema mullisti perheen elämän, se romautti talouden ja aiheutti surun lisäksi suurta aineellista hätää, jopa ruuasta tuli pula. Parul kävi töissä viljamylyssä, josta hän sai palkaksi viljaa ja välillä ystävällisiltä asiakkailta rahaa. Toisinaan hän joutui työskentelemään ruokapalkalla kotiapulaisena. Parulin vanhin poika tienasi juuri ja juuri rahat vuokraan ja muut lapset tekivät askareita naapureille ruokaa vastaan.

Bangladeshissa nainen tarvitsee suojelijakseen miehen, aluksi isän tai veljen, sitten aviomiehen ja lopulta aikuisen pojan. Parulin pojat olivat liian pieniä ollakseen äitinsä turvana ja kunniallisuuden takeina. ”Luonnollisesti tunsin itseni epäkunnioitukseksi yhteisössä. Minua tavattiin loukata monella tapaa, sain kuulla monia kommentteja, koska minulla ei ollut suojelijaa ja koska minulla ei ollut aviomiestä.” Parul muistelee. Köyhänä ja yksinäisenä naisena Parulin oli muun muassa vaikea löytää asuntoa, koska häntä epäiltiin kunniaattomaksi. Hän ei kuitenkaan halunnut mennä uudelleen naimisiin. ”Ajattelin, että lasten takia en voi mennä uudelleen naimisiin. Näin itse ja lisäksi ihmiset kertoivat, että uudet aviomiehet eivät pidä vaimon lapsista huolta, ja että jopa äiditkin hylkäävät lapsensa uuden miehen vuoksi. Ajattelin, että on parempi, että minä pidän heistä

yksin huolta.”

Vaikeuksien keskellä kamppaileva Parul kuuli tuttaviltaan työpaikasta, jonne otetaan töihin köyhiä naisia. Parul lähti tapaamaan Action Bagin johtajaa Mr. Gayasuddinia ja haastattelun sekä kolmen päivän koulutuksen jälkeen hän aloitti työt kangastuotteita valmistavassa työyhteisössä. Uuden työn myötä elämä sai uuden suunnan. Sen lisäksi, että Parul pystyy hankkimaan perheelleen tärkeimmät välttämättömyydet (ruuan, vaatteet ja tv:n), hän on saanut korvaamatonta apua Action Bagista: ”Minun kaulasani oli kasvain, ja kun täällä kuultiin siitä niin minua moitittiin, että miksi et ole sanonut, että olet aivan liian välinpitämätön! Ja sitten he painostivat minua tutkimuksiin sairaalaan.” Parul sai työpaikastaan sekä rahallista avustusta että lainaa hoitokustannuksiin. ”En oikeastaan pidä työkavereita ystävinä, pikemminkin sukulaisina.

Leikkauksen jälkeen he tulivat katsomaan minua kotiimme, auttoivat ja jopa kylvettivät minut ja öljysivät hiukseni”, hän kertoo.

Parulin elintaso on kohentunut selvästi töiden aloittamisen jälkeen. ”Kotonamme ei ollut sänkyä, nyt siellä on. Olen myös ottanut työpaikasta lainaa ja ostanut lapsille television, se on tyttäreni harrastus. Ostin sen, koska tyttäreni on nyt iso, eikä ole soveliaista että hän käy katsomassa sitä muiden taloissa.” Parulin mielestä on hyvä, että hän voi työskennellä kotona. Samalla hän voi olla lastensa kanssa ja nykyään hänen vanhin tyttärensä auttaa ompelemisessa. Hänen urakkapalkkansa on melko korkea, yli kolminkertainen maan minimipalkkaan verrattuna.

Kahden tyttären aikuistuminen kuitenkin huolestuttaa Parulia, sillä hän ei ole vielä pystynyt säästämään rahaa myötäjäisiinsä. Morsiamen perhe joutuu antamaan Bangladeshissa suuria summia rahaa ja lahjoja, kuten kellon, radion tai jopa moottoripyörän sulhaselle. Parulin pitäisi maksaa kahdet myötäjäiset. ”Koska en itsekään oikein pysty maksamaan tyttäreni myötäjäisiä, en vaadi niitä myöskään poikieni morsiamilta”, hän kertoo. Parul arvelee, että hän tulee lainaamaan rahaa myötäjäisiin Action Bagilta.

Parul on huolissaan myös pojistaan, jotka eivät ole vielä löytäneet paikkaansa työelämässä. Bangladeshissa on tapana, että aikuiset pojat huolehtivat vanhemmistaan, mutta Parul on päättänyt pysyä työssään, vaikka pojat löytäisivätkin työtä. ”Nykyään ei voi enää luottaa, että oma poika pitäisi vanhemmistaan huolta. Poika löytää vaimon ja he elävät omaa elämää. Kuka sitä tietää miten äidin käy?” Parulista on parempi huolehtia itse itsestään ja jatkaa omaa työtään Action Bagissa. ★

Teksti Reetta Knuuttila
Kuva Emilia Pippola

Kirjoittaja haastatteli Parulia graduun varten Bangladeshissa vuonna 2004. Aineisto kerättiin luottamuksellisesti, joten Parulin nimi on muutettu.

Action Bag Handicraftsin työntekijät ovat tulleet palauttamaan valmiit työt ja tapaamaan työtovereitaan

kuva Reetta Knuuttila

Puhtaus on puoli ruokaa.

**Maailman-
kaupoista
kautta maan.**

Palamin maalaisyhteisössä saippua tuo leivän pöytään koko perheelle. Tuoksuvat kasviöljysaippuat valmistetaan Etelä-Intiassa reilun kaupan periaatteita noudattaen. Työntekijöille tarjotaan koti, puhdas vesi, terveydenhuolto ja koulutusta lapsille.

Maailmankaupat — Reilua kauppaa

Africafe pikakahvi – reilun kahvin klassikko

Reilun kaupan Africafeta on myyty Suomessa jo yli 20 vuotta. Africafen valmistuksen ei yksityistämisessä käynyt kuin Turun Sinapin – se säilyi koti-Tansaniassa. Tosin itse pikakahvitehdas siirtyi perheyriksen haltuun – omistajina ovat nykyään 66 000 kahvin pienviljelijäperhettä Victoriajärven län-sirannikolta. Kuppi kuumaa Tanicalta Bukobasta! Kehitysmä- ja Maailmankaupoista sekä päivittäistavaraliikkeistä. Maahantuoja: Tampereen kehityskauppa, p. (03) 344 6770, www.kehityskauppa.org

Tilaa Maailmankaupalehti

*Reilun kaupan erikoislehti
jo vuodesta 1984.*

Kehitysmaiden arki ja työ. Ihmiset tuotteiden takana. Tilaa lehti vuodeksi (4 nroa) maksamalla 10 € lehden tilille 800016–70928507. Kirjoita viestikenttään tilaajan nimi ja postitus-osoite.

Kuva: Tree Goslinga 2002 www.vrouwen.net/kalimata

It's your world. Change it.

NO SWEAT
100% UNION MADE

www.NoSweatShop.com

**Tiedustele
paikkakuntasi
Maailman-
kaupasta!**

100 %:sti EKO

LUONNONMUKAINEN

Ole hyvä

Iloista mieltä ja turvallista puhtautta kotiin ja itsellesi!

Aito oikea kotimainen ekopesuainesarja. Kaikki tuotteemme on valmistettu kasvipörsäistä uudistuvista raaka-aineista, jotka hajoavat luontoon täydellisesti.

Ole hyvä -ekotuotteet valmistetaan eettisiä arvoja kunnioittaen; yhtäkään tuotteistamme tai niiden raaka-ainetta ei ole testattu eläinkokein. Tuotteemme ovat vegaanisia.

shampoo • hoitoaine • käsipesu • vartaloshampoo
pyykinpesuaine • astianpesuaine • saniteettipesuaine
villapesu • yleispesuainhe • ikkunapesuaine

MYÖS IRTOMYYNTINÄ EKOKAUPAISTA!

Eko-,
luonto-, ja
maailman-
luontoistutuokaupoista

OLE HYVÄ LUONNONTUOTE OY, (05) 215221, 045 132 7086, www.olehyvaluonnontuote.fi

Jasmiinilla maustettu musta irtotee

on pakattu kauniiseen me-
tallirasiaan. Korkealaatuinen
tee tulee pieneltä Gordonin
tilalta Sri Lankasta. Jasmi-
niteen maussa on kevään
herkkyttä ja teen lämpöä!

Maahantuoja ja tukku:
Reilun Kaupan TÄHTI
(03) 7734 323
Kehitysmä- ja Maailman-
kaupoista sekä hyvin
varustetuista päivittäis-
tavaraliikkeistä.

repu-lute

Reilun kaupan puolesta ry

Reilun kaupan puolesta Repu ry pyrkii lisäämään tietoisuutta Reilusta kaupasta. www.repu.fi

kuva Osku Tervonen

Daria Zebrowska, Marlon Richert, Markus Viljasalo, Liana Foxvog tulevaisuutta suunnittelemassa

Vapaaehtoistoiminnan voima on yhteistyössä

Reilun kaupan vapaaehtoisten kansainvälisen verkoston käynnistävä seminaari kokosi 5.–7. lokakuuta Suomenlinnaan noin 50 Reilusta kaupasta kiinnostunutta 12 eri maasta. Tietämys syveni, ideoita vaihdettiin ja tulevaisuutta suunniteltiin.

Suomenlinnan lautalla on vielä illalla innokkaita seminaarilaisia, vaikka perjantai on ollut täynnä ohjelmaa. Aamupäivällä on julkistettu Eettiset

periaatteet julkisissa hankinnoissa -selvitys ja osallistujat ovat saaneet koulutusta kuntavaikuttamiseen.

”Vaikka Latviassa ei ole vielä lanseerattu Reilun kaupan merkkiä, kiinnostus sitä kohtaan on kasvussa”, **Ervins Labanovskis** kertoo. Latvian vihreässä liikkeessä toimiva Ervins odottaa saavansa seminaarissa lisää tietoa Reilun kaupan toiminnasta. ”Myös suhteiden solmiminen muiden maiden vapaaehtoiisiin kiinnostaa”, hän toteaa.

Vuoden valmistelun tulos

Perillä Suomenlinnassa leirikoulu-keskuksessa Repun kansainvälisen verkoston koordinaattori **Minna Mannert** toivottaa osallistujat tervetulleiksi. Hän on tehnyt Repun kv-tiimin kanssa tapahtuman eteen suuren työn. ”Seminaaria on valmisteltu noin vuoden ajan, joten tämä on suuri hetki”, Minna kertoo.

Pian voimakas puheensorina täyttää huoneen. ”Kuulimme semi-

naarista elokuussa ja ajattelimme, että tuonne pitää päästä. Hakuaika oli silloin jo mennyt umpeen, mutta päätimme kuitenkin lähettää hakemukset”, kertovat oslolaiset nuorisojärjestö Spiren aktiivit **Linn Therese Mostad** ja **Caroline Bäckelund Ellingsen**. Illallisen yhteydessä saamme kuulla korkean vieraamme, Reilun kaupan kansainvälisen kattojärjestön FLO:n puheenjohtaja **Barbara Fioriton** tervehdyksen. Ilta jatkuu vapaan

yhdessäolon ja tutustumisen merkeissä. Verkostoituminen on alkanut.

Perusteet tutuksi

Reilun kaupan edistämisyhdistyksen toiminnanjohtaja **Tuulia Syvänen** aloittaa lauantaiaamun esittelemällä Reilun kaupan järjestelmän toimintaa, mikä saa aikaan vilkkaan keskustelun. Kysymyksiä herättävät etenkin järjestelmän valvonta, tilojen valinta sertifiointiin piiriin sekä

takuuhinnan asettamisen periaatteet. Tuulian jälkeen esiin astuu kokenut kirjailija ja konsultti **Miles Litvinoff**, joka on yhdessä **John Madeleyn** kanssa kirjoittanut tuoreen ”50 Reasons to Buy Fair Trade”-kirjan. Esityksessään hän tarkastelee Reilun kaupan vaikutuksia kehitysmaiden tuottajiin. Miles kertoo, kuinka useat kirjaa varten haastatelluista tuottajista pitivät Reilun kaupan ansiosta saamiaan lisätuloja elintärkeinä. Kysymys on perusasioista, eli siitä saadaanko perheelle ruokaa pöytään ja voidaanko lapsia lähettää kouluun. Seminaarin osallistujiin Milesin sanoma uppoaa; hänen mukanaan tuomat näytekappaleet kirjasta vie-dään melkein pä käsistä.

Reilun kaupan sateenvarjon alla

Lounaan jälkeen osallistun pedagogisia keinoja käsittelevään työpajaan. Pääsemme tutustumaan eri maissa oppitunteja ja koulutuksia varten tuotettuihin materiaaleihin ja ideoihin kirjoista ja oppaista roolipeleihin. Työpajaan osallistuu myös **Anders Wallner** Ruotsin vihreästä puolueesta. ”Politiikassa on aina kyse erilaisten ihmisten kokoamisesta saman sateenvarjon alle. Reilussa kaupassa tilanne on samankaltainen. Ihmisten kirjo vain on entistä laajempi”, Anders pohtii.

Analyyysi sopii myös seminaarin osallistujiin. Reilu kauppa on koonnut varjonsa alle Suomenlinnaan ihmisiä hyvin erilaisista taustoista. Joukossa on opiskelijoita, järjestöjen työntekijöitä, toimittajia, opettajia, puolueaktiiveja, yrittäjiä ja tutkijoita eri puolilta maailmaa. Luovan vaikuttamistoiminnan työpajaa vetää amerikkalainen **Liana Foxvog** SweatFree Communities -verkostosta. Osallistujat pääsevät kokeilemaan bird-doggingiksi kutsuttua menetelmää, jossa pyritään saamaan mediahuomiota reilum-paan maailmaan liittyville asioille esimerkiksi esittämällä osuvia kysymyksiä vaalitilaisuuksissa. Kolmas työpaja käsittelee Internetin käytön mahdollisuuksiin. Ruodit-

taviksi pääsevät niin Facebook kuin blogit, uutissivut, sähköpostilistat ja foorumitkin.

Kokemusten vaihtoa ja verkostoitumista

Ruokajonossa vieressäni seisonut nuori nainen esittelee itsensä englanniksi Tarjaksi. Pian käy kuitenkin ilmi, ettei olekaan kyse presidentin kaimasta. Tarja onkin puolalainen **Daria Zebrowska**, joka toimii pienes-sä varsovalaisessa järjestössä vapaaeh-toisena. ”Ihmisiä on vaikea saada in-nostumaan merkin lanseeraamisesta Puolaan, mutta toivomme saavamme apua Suomesta”, hän kertoo. Päätöspäivänä saamme vie-lä ideoita kuntakampanjointiin

kuva Antti Vähä-Sipilä

i

Mikä Fairtrade Action Network?

- Suomen lisäksi Reilun kaupan merkkiä edistävää vapaaehtoistoimintaa on mm. Pohjoismaissa, Saksassa, Ranskassa, Virossa, Englannissa, USAssa ja Kanadassa
- Fairtrade Action Network on uusi Repun käynnistämä Euroopan laajuinen verkosto Reilun kaupan vapaaehtoisille
- Fairtrade Action Network -verkosto käynnistyi Suomenlinnan seminaarissa, tulossa myös jatkoseminaari vuonna 2008
- suunnitteilla on yhteistä toimintaa mm.kansainvälisenä Reilun kaupan päivänä 10.5.2008
- Repussa kansainvälistä toimintaa suunnittelee kuukausittain kokountuva kv-tiimi
- Repun 3-vuotinen EU-hanke (2006–2008)
- lisätietoa www.fairtradeaction.net
- hankkeesta vastaa Repun toimistolla Minna Mannert, minna@repu.fi

Ruotsin Rättvisemärketin Fairtrade City -kampanjasta ja Yhdysvaltain SweatFree Communities -kampanjasta. Lounaan jälkeen pääsemme ideoimaan työpajoissa tulevaisuuden yhteistyötä. Yhteisiä tempauksia suunnitellaan erityisesti kansainvälisen Reilun kaupan päivän ympärille toukokuulle 2008. Suosiota saa muun muassa Reilu pöytä -tempaus, jonka ideana on pystyttää julkiselle paikalle Reiluja herkkuja ja tietoa notkuva pöytä, jonka luo pyritään houkuttelemaan ihmisiä viettämään aikaa ja keskustelemaan. Myös yhteistä kampanjointia kouluihin ja yliopistoihin sekä yhteistyötä kaupunkikampanjointiin suunnitellaan.

Matkalla takaisin mantereelle kanadalainen **Vincent Lagace** kommentoi vielä viikonloppua: ”Mielestäni oli mahtavaa nähdä ja kuulla muiden vapaaehtoisten kokemuksia. Seminaari oli myös hieno mahdollisuus luoda yhteyksiä. Toivottavasti suunnitelmat toteutuvat ja saamme aikaan kansainvälisiä kampanjoita tulevaisuudessa.”

Aleksi Halme

Työpajojen tulokset ovat luettavissa verkoston nettisivulla www.fairtradeaction.net samoin kuin seminaarin puhujien diaesitykset. Facebookiin on myös perustettu Fairtrade Action Network -ryhmä, johon kaikki kiinnostuneet ovat tervetulleita.

Pentti Arajärvi ja Kirsi Piha uudet Reilun kaupan lähettäiläät

Väistyvän Erkki Toivasen terveiset repulaisille: ”Sitkeyttä, sinnikkyyttä ja ripaus röyhkeyttäkin!”

Reilun kaupan lähettäiläät vuodelle 2008 on valittu. Tohtori **Pentti Arajärvi** ja kirjoittaja-kolumnisti **Kirsi Piha** kukitettiin vuoden mittaiseen pestiin 25.10. helsinkiläisessä ravintola Pianossa. Molemmat uudet lähettäiläät korostivat tilaisuudessa yksittäisen ihmisen vaikutusmahdollisuuksien tärkeyttä suurilta tuntuvien globaalien epäkohtien korjaamisissa. ”Saimme jälleen todella motivoituneet ja pätevät ihmiset tähän tehtävään, ja myös puheissa oli hyvin esillä repulaisillekin tärkeä ajatus yksittäisen ihmisen merkityksestä maailman muuttamisessa oikeudenmukaisemmaksi”, iloitsee Repun puheenjohtaja **Sini Maury**. ”Nyt vaan kaikki repulaiset rohkeasti kutsumaan lähettäiläitä mukaan kampanjoimaan, sillä heidän media-arvonsa kannattaa myös Repun tilaisuuksissa hyödyntää. Näiden upeiden lähettäiläiden avulla toivottavasti saamme Reilusta kaupasta kiinnostumaan tahoja, jotka eivät aiemmin ole tienneet siitä

Pentti Arajärvi ja Kirsi Piha saivat diplomit uuden tehtävän kunniaksi.

mitään”, Maury kannustaa. Nyt väistyvä, kaikkien aikojen ensimmäinen Reilun kaupan lähettäiläs **Erkki Toivanen** vieraili Turussa viime kevään Reilun kaupan vii-

koilla. Turkulaisessa kauppakeskuksessa järjestetyn tilaisuuden aikana Toivanen puhui yleisölle kahteen otteeseen ja kannusti turkulaisia kotikaupunkinsa Lontoon mallin

mukaisesti pyrkimään aktiivisesti Reilun kaupungin titeliä kohti. ”Erkki Toivasen vierailu tarjosi tervetullutta vetoapua Reilu Turku -kampanjaamme”, toteaa Turun Repun aktiivi Satu Helenius. ”Mediaa saatiin runsaasti paikalle ja Reilua kaupaa esiin karismaattisen lähettäilään avulla ihan uudella tavalla. Tätä emme olisi voineet saavuttaa vain repulaisten kesken kampanjoimalla”, Helenius huomauttaa. Toivanen toivotti onnistuneen ja paljon kiinnostusta herättäneen tapahtuman päätteeksi Suomen

repulaisille paljon jaksamista ja sitkeyttä eettisen kaupankäynnin edistämisessä. ”Joskus asiansa esiin saamiseksi pitää olla hiukan röyhkeäkin eikä luovuttaa saa heti ensimmäisessä ylämäessä”, Toivanen lausui repulaisille. Sini Maury tahtoo puolestaan lähettää repulaisten tervehdyksen uusille lähettäiläille: ”Otaessanne Reilun kaupan lähettäilään tittelin vastaan teistä tuli Reilun kaupan vapaaehtoisia meidän repulaisten rinnalle.”

Saara Manelius

Erkki Toivanen sai paljon julkisuutta lähettäiläsvuonnaan.

Onnellinen järjestö-koordinaattori

”Repussa on hauska olla töissä, sillä koskaan ei voi tietää mitä seuraavaksi tapahtuu. Yhtenä hetkenä saatan olla tapaamassa Paavo Väyrystä ja seuraavana kantamassa pahvilaati-koita postiin”, kertoo Repun järjestökoordinaattori **Sonja Vartiala**.

Usein Sonjan työ on kuitenkin arkista aherrusta. Tavallinen työpäivä alkaa samoin kuin lukemattomien muidenkin suomalaisten – sähköpostien lukemisella. Päiviin mahtuu kokouksia, kirjoittamista, neuvottelua internet-sivuista graafikon kanssa ja monenlaista suunnittelua. Haastavaa Sonjan työstä tekee jatkuva kiire.

”Tuntuu, ettei ikinä ole riittävästi aikaa, koska tekemistä on hirveän paljon”, Sonja toteaa.

Sonja päätyi nykyiseen työpaikkaansa pitkän vapaaehtoisuran jatkoksi. Hänen käsialaansa ovat muun muassa Repun ”Aktiivin opas” sekä paikallisryhmäkansio. Lisäksi Sonja on ollut useasti järjestämässä

Mahdollisuuksien tori -tapahtumia Turussa.

Helsinkiin Sonja muutti vasta järjestökoordinaattorin paikan saatuaan. Lapsuutensa hän asui Porissa ja muutti Turkuun päästyään opiskelemaan Turun ammattikorkeakouluun kestävän kehityksen koulutusohjelmaan.

”Olen ammatiltani ympäristösuunnittelija, minkä vuoksi työpaikalla Repussa oli minulle unelmien täyttymys. Saan nyt työskennellä kestävään kehitykseen, ympäristöön ja järjestöihin liittyvien asioiden parissa”, Sonja iloitsee.

Muutenkin Sonja kertoo elävänsä hienoa vaihetta elämässään: ”Olen 24-vuotias ja kaikki unelmani ovat jo toteutuneet. Minulla on perhe, oma asunto ja työ, josta pidän”.

Sonjan pitääkin kiireisenä järjestökoordinaattorin työn lisäksi hieman yli vuoden ikäinen Ulrika-tytär. Vaikka valvotut yöt ja kiireinen työ eivät aina ole paras mahdollinen

Sonjan ja Repun toimiston löytää Hakaniemen torin kupeesta.

yhdistelmä, näkee Sonja itsensä onnekaana. Hänen aviomiehensä Mika on nyt koti-isänä ja opiskelee geologiksi. Silloin kun aikaa jää, Sonja kierteleä antikvariaatteja ja lukee kaunokirjallisuutta. Aiemmin hän ehti myös soittaa pianoa ja aloitti jopa viulutunnit.

”Nyt viulun soittaminen on kuitenkin mahdotonta, koska Ulrika pelkää koko soitinta”, Sonja harmitelee.

FACT FILE

Sonja Vartiala

- äiti ja Repun työntekijä
- koulutukseltaan ympäristösuunnittelija
- asuu Malmilla
- kokee tärkeäksi paikallisryhmien aktiivisen toiminnan tukemisen

Uusi kotikaupunki Helsinki ei ole tehnyt Sonjaan suurta vaikutusta.

”Turussa on mielestäni kotoisampaa, eikä ilmapiiri ole niin uhkaava kuin Helsingissä. Täällä näkyy enemmän syrjäytyneitä ihmisiä ja eräänlaisen luokkayhteiskunnan olemassaolon voi aistia.”

Repu on Sonjan mielestä kehittyvässä hyvään suuntaan. Hän näkee tärkeäksi kasvun hallinnan ja rahoituksen varmistamisen tuleville vuosille.

”Kaikkein tärkeimpiä ovat kuitenkin vapaaehtoiset. Uskon, että he ovat isolta osalta Reilun kaupan menestyksen salaisuus Suomessa”, Sonja painottaa.

Jenni Hamara

Reilun kaupan uutisia

Reilun kaupan luotettavuudelle ISO-standardi

Reilun kaupan järjestelmän luotettavuus sai marraskuussa merkittävän ulkopuolisen takuun, kun sille myönnettiin tuotteiden sertifiointia säätelevä ISO 65 -standardi. ISO 65 -standardia ei ole myönnetty koskaan aikaisemmin sosiaaliselle tai kehityksysymyksiin keskittyneelle sertifiointijärjestelmälle.

”Tämä on vahva näyttö siitä, että Reilun kaupan järjestelmä pitää antamansa lupaukset. ISO 65 takaa muun muassa sen, että Reilun kaupan tuottajien sertifiointipäätökset ovat riippumattomia ja niiden valvonta on puolueetonta ja läpinäkyvää. Standardin saaminen vahvistaa entisestään kuluttajien ja yritysten luottamusta Reiluun kauppaan”, kommentoi Reilun kaupan edistämisyhdistyksen toiminnanjohtaja **Tuulia Syvänen**.

Syväsens mukaan ISO 65:n saaminen ensimmäisenä lujittaa Reilun kaupan järjestelmää oman alansa johtavana sertifiointijärjestelmänä. ”Jos muut sertifiointijärjestelmät haluavat pystyä samaan, ISO vertaa niiden suorituskykyä Reilun kaupan asettamaan esimerkkiin”, sanoi Syvänen.

Reilun kaupan kriteerien luominen ja niiden valvominen ovat ISO 65:n

vaatimusten mukaisesti eri tahojen käsissä. Valvonta siirrettiin vuonna 2004 Reilun kaupan yhteistyöjärjestö FLO:sta (Fairtrade Labelling Organizations International) erilliseen FLO-CERT-sertifiointiyritykseen. FLO-CERT haki ISO 65 -akkreditointia vuonna 2005, ja on sen jälkeen kehittänyt valvontajärjestelmää ISO-standardoinnin edellyttämällä tavalla yhteistyössä

ISON saksalaisen akkreditoidun kanssa. Työ saatiin päätökseen lokakuun lopussa.

Reilun kaupan valvontauudistuu vuoden vaihteessa myös Suomessa, kun Reilun kaupan edistämisyhdistys

siirtää kotimaisten yritysten valvonnan FLO-CERTille. ”Uudistuksen ansiosta myös suomalaisten yritysten valvonta on eri käsissä kuin Reilun kaupan edistämistyö. Lisäksi muutoksella lisätään suomalaisyrityksiin tehtävien valvontavierailujen määrää”, sanoo Tuulia Syvänen. Myös Baltiassa ja muissa pohjoismaissa siirrytään samaan käytäntöön.

Reilun kaupan järjestelmässä on otettu syksyn aikana käyttöön myös ISEALin (International Social and Environmental Accreditation and Labelling Alliance) eettistä sertifiointia koskevat ohjeet. ISEAL on eettisten sertifiointimerkkien yhteinen järjestö, jonka säännöillä vahvistetaan vapaaehtoisten sosiaali- ja ympäristöstandardien

luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä. Muun muassa Maailmanpankki, YK:n maatalousjärjestö FAO ja Euroopan parlamentti ovat tuoneet esiin ISEAL-säännöstöä luotettavuuden ja vapaaehtoisen standardoinnin mittarina.

Reilun kaupan valikoima tuplaantui seitsemässä kuukaudessa

Uusia Reilun kaupan merkkituotteita tulee myyntiin ennätysnopeasti. Tuotteiden määrä on tuplaantunut kuluneen seitsemän kuukauden aikana 142:sta noin kolmeensataan. Täysin uusina tuotteina kauppojen hyllyille on ilmestynyt tänä vuonna muun muassa Reilun kaupan neilikkoita, kosmetiikkaa, mausteita, pähkinöitä, jäätelöä, olutta sekä Reilun kaupan

puuvillasta valmistettuja vaatteita ja kodintekstiilejä.

Reilun kaupan edistämisyhdistyksen toiminnanjohtaja Tuulia Syväsen mukaan yritysten kiinnostus Reilua kauppaa kohtaan on ennennäkemättömän suurta. ”Aiemmin me olemme itse tarjonneet Reilun kaupan järjestelmää yrityksille, mutta tämän vuoden aikana tilanne on kääntynyt pääläelleen. Niin suuret kuin pienetkin yritykset ottavat itse aktiivisesti yhteyttä päästäkseen mukaan”, kertoo Syvänen.

Reilun kaupan markkinat käännepäivässä

Reilun kaupan markkinat ovat kehittyneet Suomessa käännepäiväksi, jossa hyvin alkanut kasvu alkaa ruokkia itse itseään. Näin uskoo Reilun kaupan kansainvälisen yhteistyöjärjestö FLO:n puheenjohtaja **Barbara Fiorito**, joka vieraili lokakuun alussa ensimmäistä kertaa Suomessa.

”Nyt ollaan käännepäivässä, jossa kasvu saa aikaan lisää kasvua. En olisi yllättynyt, jos nykyiset myyntiluvut tuplaantuisivat seuraavan kolmen vuoden aikana.”

Lähivuosina Reilu kauppa kasvaa Fioriton mukaan kaikilla mantereilla. ”Pohjoisessa edes kaikki OECD-maat eivät ole vielä mukana, ja Reilun kaupan markkinat voivat kasvaa myös etelässä. Brasiliassa, Etelä-Afrikassa ja Intiassa on pian tarjolla kotimaassa tuotettuja Reilun kaupan tuotteita. Meksikossa kotimaisia Reilun kaupan tuotteita saa jo nyt”, Fiorito kertoo.

Myös tuotteiden valikoima monipuolistuu edelleen. Tällä hetkellä pohdinnassa ovat Fioriton mukaan muun muassa turismin ja kaivosteol-

lisuuden tuominen Reilun kaupan piiriin. ”Paineet uusiin avauksiin ovat erityisen suuret kaivosteollisuudessa. Kaivostuotannossa on tunnetusti suuria ongelmia, ja Reilun kaupan järjestelmältä toivotaan apua tilanteen parantamisessa.”

Cafe Portaali siirtyy Reilun kaupan tuotteisiin

Helsingin yliopiston opiskelijakahvila Cafe Portaali juhlisti Reilun kaupan viikkoja keskittämällä tuotevalikoimaansa Reilun kaupan vaihtoehtoihin. Tästä lähin kaikki Cafe Portaalissa tarjottava kahvi, sokeri ja hunaja on Reilua.

Reilun kaupan tuotteilla voi pyörittää tuotevalikoiman laajentuessa melkein kokonaista kahvilaa. Cafe Portaalin tarjonnasta löytyy muun muassa Reilun kaupan hedelmiä, suklaata, mehuja, teetä, pikkumakuisia, keksejä ja kaakaota. Kahvilan omassa leivonnassa käytetään tästä lähin Reilun kaupan sokeria, hedelmiä, suklaata ja kaakaota.

Cafe Portaalin suunnitelmissa on laajentaa Reilun kaupan tuotteiden valikoimia jatkossakin saatavuuden mukaan. Reilun kaupan tuotevalikoiman kehittäminen ja työntekijöiden koulutus on toteutettu yhteistyössä Reilun kaupan edistämisyhdistyksen ja Repu ry:n kanssa.

Lähde:

Reilun kaupan edistämisyhdistys ry

Joulun hehkuva henki

Ruotsista saapunut tapa siemaista kuumaa viinipohjaista maustettua juomaa tuli Suomessa tunnetuksi kieltolain kumoamisen jälkeen. Suuren kansan suosioon se nousi kuitenkin vasta 1960-luvulla. Juoman pohjoismaiseen alkuperään viittaa sen nimikin: glögi on ruotsiksi glögg. Hyvin samantapainen juoma on glühwein, eli hehkuviini. Sitä juodaan Keski-Euroopassa joulun aikoihin.

Vasta mausteet tekevät aidon glögin: maustesekoituksia kootaan esimerkiksi kanelista, neilikasta, pomeranssinkuoresta, inkivääristä, kardemummasta ja sitruunankuoresta. Myös pipareista löytyvät samat mausteet. Erityisen hyvä yhdistelmä on täyteläinen punaviini ja tumma-suklaapiparit.

Reilusti glögiä

*pullo Reilun kaupan punaviiniä
1 l vettä
3 rkl hibiskuksenkukkateetä
neilikankukkia (noin 10 kpl)
kanelitanko
teelusikallinen inkiväärijauhetta
kokonaisia vihreitä kardemummia*

Kiehauta litra vettä, lisää hibiskus ja anna hautua 10 minuuttia. Suodata hibiskuksenkukat pois, lisää mausteet ja anna maustua – suositusaika on kaksi tuntia, mutta teen voi laittaa myös vaikka yön yli maustumaan. Suodata mausteet pois ja lämmitä viinin kera.

Alkoholittomaksi glögin saa kuumentamalla sen yli 78-asteiseksi. Tällöin alkoholi kiehuu pikku hiljaa pois. Glögin voi valmistaa myös viinittömänä, mutta silloin hibiskusta tarvitaan kaksinkertainen määrä. Tarjoillaan kuumana.

VINKKI: Kokeile vaaleaa glögiä valkoviinistä ja rooibosteesta. Silloin mausteeksi sopii myös vaniljatanko.

Glögin kaltaista juomaa nautittiin lämmikkeeksi ja lääkinnäksi jo 2000 vuotta sitten Välimeren rannoilla. Kyseessä oli vanha roomalainen tapa, jolla viinin makuvirheitä voitiin peittää mausteilla. Toisaalta mitä useampia mausteita viiniin sekoitettiin, sitä moninaisempiin vaivoihin juoman uskottiin tepsivän. Usein lämmintä viiniä maustettiin myös hunajalla. Yli 2000 vuotta sitten eläneen gastronomi Apiciuksen kirjoittamassa keittokirjassa tavataan tiettävästi ensimmäinen glögireseptin esikuva.

Reilun kaupan maustevalikoima on viimeisen vuoden aikana kasvanut. Kanelitankoa ja kokonaisia kardemummia on saatavilla Reilun kaupan Tähten maahantuomasta maustepakkauksesta. Inkivääri- ja kanelijauhetta sekä kokonaisia neilikoita saa Steenbergsin Luomu & reilu -sarjasta, jota maahantuo Aduki. Rouhittua kardemummaa maahantuo Meira.

Reiluja suklaita maahantuovat mm. Tampereen kehitysmaakauppa, Reilun kaupan tähti ja Aduki.

Kuivattuja hedelmiä sekä hibiskusteetä maahantuo Tampereen kehitysmaakauppa, Bombay Mixiä Reilun kaupan Tähti.

Reiluja viinejä saat Alkosta.

Kysy tuotteita lähimmästä Maailmankaupasta ja tarkista markettien hyllyt!

Suklaapiparit

*kuivattua mangoa tai guyabanoa
levy tai pari suklaata, esim. pähkinä-,
minttu- tai tummaa suklaata
pussi Bombay Mix-sekoitusta*

Pilko kuivatut hedelmät. Sulata levy tai kaksi pähkinäsuklaata vesihautteessa tai mikrossa. Sekoita joukkoon hedelmäpalat. Pikantin kokemuksen saat lisäämällä tummaan suklaaseen suolaista Bombay Mix-sekoitusta tai vaikka suolattuja pähkinöitä.

Kaada seos leivinpaperin päälle asetettuihin piparkakkumuotteihin. Laita viileään kovettumaan ja tarjoile glögin kupeessa.

Mika-Petri Lauronen

Kerronta on yhtä vanhaa kuin inhimillinen ajattelu. Mutta koontuuko kukaan enää kuulemaan kylän tarinankertojaa? Tarinat elävät ja viihdyttävät meitä jokapäiväisessä elämässä, jos ei iltanuotion ääressä, niin mainoksissa, TV-ohjelmissa ja sähköposteissa sitäkin useammin. Lapset puolestaan luovat mitä mielenkiintoisimpia tarinoita maailmastamme ja toisista ulottuvuuksista ihan kaiken aikaa, ympäri maapalloa.

Afrikkalaisissa kodissa televisio ei ole arkipäivää. Perheet kokoontuvat yhä yhteisille satutuokioille. Vanhojen tarinamakaareiden rinnalla myös lapset kertovat ja keksivät uusia tarinoita kuulemiensa kertomusten innoittamina. Satujen myötä moraalikäsitykset alkavat hahmottua, ja vanha kulttuurinen tieto kulkee huomaamatta sukupolvelta toiselle.

UFF:n ja Mikkelin Kehitysumaayhdistyksen satukirjaprojekti syntyi halusta välittää kehitysmaiden lasten todellisuutta suomalaiselle lapselle, leikin ja kertomuksen välityksellä. Kirjan tarinat ovat mosambikilais-ten ja kenialaisten lasten keksimiä tai kuulemia satuja. Suomessa ne muuttuvat lasten toteuttamiksi nuk-keteatteriesityksiksi. Mosambikissa ja Keniassa lutut tehdään yleensä itse, eikä uusia materiaaleja ole saatavilla. Niinpä nukkejen ohjemateriaaleina

onkin käytetty oppaassa mm. parit-
tomia villasukkia ja nukkaantuneen
sukkahousun lahkeita – joka kodista
löytyviä kierrätystavaroita.

Kenialaisten satujen kertojat tulevat Kenian Nairobista, Kiberan slummialueelta. He elävät kylässä,

joka muodostuu yhden huoneen muta- ja peltihölkkelikodeista. Kylässä on paljon orpoja ja heitteille jätettyjä lapsia, ja vain joka neljäs lapsi käy koulua. Satujen kertojat ovat kuitenkin päässeet paikallisen järjestön epäviralliseen kouluun. Mosam-

Käsinuket kertovat

Lasten tarinoita Afrikasta

bikilaisten satujen kertojat tulevat Chimoion kaupungista. Suurin osa lapsista on orpoja tai he tulevat hyvin köyhistä perheistä. Myös he ovat päässeet Suomen UFF:n tukemaan katulapsikouluun.

Kirjassa kuullaan tarina esimerkiksi kukosta ja heinäsiirkasta, ja siitä, miten kukko kärventää itsensä kuoli-aaksi ruokapadassa matkiessaan asiaa, josta on vain kuullut puhuttavan. Tai tarina kenialaisesta mustavalkoisesta Gans-kissasta, joka saalistaa rottia, liskoja ja käärmeitä. Afrikkalaisten satujen sisältö tuttuine eläinlahmoi-neen kertoo vahvasta ikaikaisesta tarinankerronnan perinteestä, joka edelleen elää ja uudistuu sukupolvien

myötä. Satukirjaprojekti muodostaa eräänlaisen dialogin tuntemattomien lasten välillä, välittämättä tuhansista kilometreistä tai vieraasta kielestä. ☆

Laura Hokkanen

**Käsinuket kertovat.
Lasten tarinoita Afrikasta.
Toimittaneet UFF ja Mikkelin
Kehitysvammaohjelma.
Kuvitus: graafikko Tiina
Palin. Nukkemallit käytännön
toteutuksineen: Sari Kotola.**

Kirja lähetetään suomalaisiin päiväkoteihin ja ala-asteille vuoden 2007 lopussa, yhteensä 5000 kappaletta. Hanketta on rahoittanut Suomen Ulkoasiainministeriö.

12 Puhkuvaa 10 €

Anna lahja,

joka ottaa aivoon.

vihreä lanka
Ottaa aivoon. <

► Yllättäviä yhteyksiä ja uusia näkökulmia tämän maailman asioihin joka perjantai.

✂ Eikä tässä vielä kaikki!

► Tilaa vuosikerta ystäväillesi tai itsellesi: Saat lahjaksi tuoreen *Eno tietää taas* -kirjan tai *Solidaarisuuskalenterin* vuodelle 2008!

> Tee tilaus 7.12. mennessä ja osallistut 10 perhelipun arvontaan Hurjaruuthin Talvisirkus Poroon!
www.hurjaruuth.fi

➤ www.vihrealanka.fi

➤ Joulun kestävin
lahjaidea on
Langan vuosikerta!

Tilaan Vihreän Langan!*

- < > Itselleni < > Lahjaksi
- < > Kestotilaustarjous: 1. vuosikerta 40 €
- < > Opiskelija, eläkeläinen, työtön, vsk. 35 €
- < > Tutustumistarjous: 12 numeroa / 10 €
- < > Tilaa ilmaisen näytenumeron

Vuositilaajan lahja:

- < > Itselleni
- < > Ystävälleni
- < > Eno tietää taas -kirja
- < > Solidaarisuuskalenteri 2008

Omat tietoni:

- NIMI
- OSOITE
- POSTITOIMIPAIKKA
- PUHELIN/SÄHKÖPOSTI
- ALLEKIRJOITUS

<<<<<<<<<<<<<<<<

Vihreä Lanka Oy
Tunnus 50003550
00003 Helsinki

POSTIMAKSU
MAKSETTU

Tilaan:

< > kpl Eno tietää taas -kirjaa
hintaan 10 € / kpl + postikulut 2 €

Lahjan saajan tiedot

➤ NIMI

➤ OSOITE

➤ POSTITOIMIPAIKKA

* LISÄÄ TILAUSVAIHTOEHTOJA: WWW.VIHREALANKA.FI

Kultaa, mirhaa ja suitsuketta

150 kg sitruunaeukalyptuspuun lehtiä antaa yhden litran öljyä.

Eteerisen öljyn tislauk, Bhavani Singh Perfumery, Yercaud Intia.

”He menivät taloon ja näkivät lapsen ja hänen äitinsä Marian. Silloin he maahan heittäytyen kumarsivat lasta, avasivat arkkunsa ja antoivat hänelle kalliita lahjoja: kultaa, suitsuketta ja mirhaa.” Matt. 2:11

Itämaan tietäjien lahjojen myötä suitsukkeet ovat olleet osa meitä ja jouluamme. Katoliset ja ortodoksit käyttävät suitsutusta myös jumalanpalveluksissaan.

”Me tuomme Sinulle, Kristus, Jumala, suitsutusta hengellisenä suloisena tuoksuna. Ota se vastaan pyhälle ylitaivaalliselle uhrialttarillesi ja lähetä meille kaikkein pyhimmän Henkesi armo.”

(www.ortodoksi.net)

Useimmissa mielissä suitsuke kuitenkin liittyy vahvasti aasialaiseen kulttuuriin ja idän uskontoihin. Hindujen jumalanpalveluksessa, pujassa, jumalille tarjotaan uhrilahjoja, kuten kukkia ja suitsukkeita.

Suitsuketta, tuoksuva savua, on käytetty myös muihin kuin uskonnollisiin tarkoituksiin kaikkialla siellä missä ihminen on elänyt.

”Suitsukkeiden käytölle alkusysäyksen antoi luonnollisesti tulen keksiminen. Paitsi että tuli loi lämpöä ja turvaa pedoilta, sen myötä keksittiin polttaa myös aromaattisia kasveja, niin tunnelmallisena elementtinä, parantavana aineena kuin rauhoittumisen lähteenäkin”.

(www.suitsukekauppa.fi)

Itämaisesta tunnelmastaan ja mielikuvastaan huolimatta suitsukkeiden mainintoja voidaan paikantaa yhtä lailla suomalaisesta elämäkuvauksesta. Tulenkantaja Olavi Paavolainen avasi ikkunoita Eurooppaan ja maailmaan jo 20-luvulla. Kivennavan huvilalleen hän oli sisustanut itämaisen huoneen.

”Olavi poltti suitsukkeita aina itämaisessa huoneessa ollessaan, joten niiden haju oli pinttynyt tekstiileihin lähtemättömästi. Täällä oli hyvä lausua runoja, niin omia kuin niitä joista erityisesti piti. Tunnelma oli kiihottavan luova ja kirjallisuuteen keskittynyt.”

Raili Mikkonen, Runokirje – kertomus nuoresta Katri Valasta.

Tuoksut vaikuttavat mielialaan, hyvinvointiin ja terveyteen. Aromaterapia käyttää höyrytislaimalla tai puristamalla kasvien eri osista saatuja eteerisiä öljyjä. Ne vaikuttavat sekä ihoon hierottuna että hengitettynä.

Suitsukkeilla voidaan hiljentyä jumalan edessä, luoda tunnelmaa, parantaa ja vaikka karkottaa tuohyönteisiä. Karuinkin mieli hyväksynee suitsukkeen mökillä käryävän hyttyskierukan sijaan. Saman asian kun ajaisi ihmisystävällisemmin sitronella- tai laventelisuitsuke.

Suitsukkeita valmistetaan eri tavoin. Ne voivat olla kasveista kerättyä pihkaa, kuten mirha, jota kerätään etiopiansukihartsipuista, tai näsiakasveihin kuuluvasta gaharu-puusta

saatava ’ud. Suitsukkeita tehdään myös eteerisistä kasviöljyistä ja lisäksi huonolaatuisia suitsukkeita kemiantekaiden tuotoksista.

Puhtaista luonnonaineista tehty suitsukeet ja eteeriset öljyt ovat kestävä metsätaloutta, ja niillä voisi olla merkittävää vaikutusta monien köyhien maaseutualueiden ihmisten toimeentuloon. Marika Riikosen artikkelissa ’Pyhä pihka on selvää rahaa’ (Hämeen Sanomat 11.11.2007) Badal Ahmed Hassan pohtii metsän harvinaisten sivutuotteiden, kuten mirhan, mahdollisuuksia. Hänen mukaansa kuivuudesta kärsivällä Sahelin alueella mirhan keruulla voisi hankkia kohtuullisen toimeentulon, jos tulot vain saataisiin ohjattua alueen ihmisille, joille nykyisin jää mirhakaupan tuloista häviävän pieni osa.

Jouluna voi vaikuttaa ihmisten elämään maailman kaukaisissakin kolkissa lukemattoman monin tavoin, myös sytyttämällä reilun kaupan suitsukekartion. ★

Antti Markkanen

Aroma Valley -suitsukkeiden käyttö

Suitsuketikku tai kartio sytytetään päästä, annetaan palaa hetki ja puhalletaan liekki sammuksiin. Suitsuke alkaa kytää hiilloksena ja levittää ympäristöön tuoksuvaan savua. Kartiot antavat tikkuja enemmän savua ja palavat siististi pudottamatta tuhkaa ympärilleen. Nekään eivät kuitenkaan vielä laukaise palohälyttimiä yksitellen poltettuna. Sekä suitsuketikun että -kartion voi sammuttaa kesken kytemisen tukahduttamalla hiilloksen. Intiassa suitsukkeiden polttoaikaa on tapana pidentää kastamalla suitsuke ennen sytyttämistä nopeasti veteen.

Aroma Valley -suitsukepaketissa on mukana pieni keraaminen polttoalusta. Alustan läpi saattaa tihkua suitsukkeiden sisältämiä eeterisiä öljyjä ja kartion alusta kuumenee suitsukkeen palaessa 40-asteiseksi. Tämä voi aiheuttaa jäljen esim. lakkipintaan, joten aseta suitsuketeline alustalle, joka ei tästä kärsi. Kaunis ja turvallinen polttoalusta on hiekalla täytetty saviruukku tai lasimalja. Aroma Valley -suitsukkeet ovat Tullilaboratorion vuonna 2006 testaamia ja hyväksymiä.

Tuija Saloranta

Kuva: Tuija Saloranta

Aroma Valley -suitsukevalikoima

Clear mind – Kirkas mieli

Miellyttää ja rentouttaa. Auttaa nauttimaan levollisuudesta, joka edistää selkeää ajattelua ja oivalluksien syntyä. Sisältää mirhaa, basilikaa, patsulia, mauste-neilikkaa ja muskottipähkinää.

Memory vitalizer – Muistin virkistäjä

Parantaa henkistä valppautta ja virkistää muistin toimintaa. Sisältää rosmariinia, patsulia, basilikaa, pomeranssia, mausteneilikkaa, mirhaa ja muskottipähkinää.

Stress relief – Stressin lievitys

Selkeyttää mielen masentavista ajatuksista ja rauhoittaa kireitä hermoja. Sisältää jasmiinia, ruusupuuta, patsulia, vetiveriaa ja rosmariinia.

Meditation – Meditaatio

Auttaa saavuttamaan rauhallisen tilan ja stimuloi keskeisiä chakroja. Sisältää santelipuuta, basilikaa, olibanum-pihkaa ja storaksipuun hartsia.

Romantic bliss – Romantiikka

Tuoksu, joka luo romanttisen ja aistikkaan mielialan. Sisältää appelsiinia, piparminttua, basilikaa, sitruunaa, laventelia ja rosmariinia.

Sweet dreams – Hyviä unia

Mielialaa parantava sekoitus herättää miellyttäviä muistoja ja antaa hyvän unen. Sisältää pomeranssia, basilikaa, piparminttua, sitruunaa, bergamottia, ylang ylangia ja rosmariinia.

Maahantuojat ja tukku:

Juuttiputiikki, www.juuttiputiikki.fi

Aroma Valleyn reilun kaupan suitsukkeet

Aroma Valley -suitsukkeet valmistaa Inner Reflection -niminen reilun kaupan käsityöläisyhteisö Pondicherryssä, Intian itärannikolla (katso sivu 4).

Kuvat: Kati Hjerp

1 Suitsukkeiden perusmassa valmistetaan viidestä eri puujauhosta ja hiilestä.

4 Suitsukkeiden annetaan kuivua vuorokausi, jonka jälkeen ne pyöritellään aromi-öljysekoituksessa.

2 Massa sekoitetaan veden kanssa ja vaivataan muovailtavaksi.

3 Suitsuketikut syntyvät pyörittelemällä käsin massaa bambutikkujen ympärille, suitsukekartiot painellaan käsin metallimuottiin.

5 Kuivumisen jälkeen suitsukkeet ovat valmiit pakattaviksi.

Epäterveelliset rauhan eväät

Kenen resepteillä Pyhän maan pitaleipä on täytetty?

Saapuminen kolera-vyöhykkeelle

Takavuosien vitsin mukaan Puolassa hampurilainen oli lihakortti kahden leipäkortin välissä. Falafeli puolestaan on nimetty Lähi-idän hampurilaiseksi. Vaikkei maku-asioista sovikaan riidellä, tällainen vertaus on minusta loukkaus kaikkia maailman falafelisteja kohtaan.

Falafelit ovat kuuluneet mieli-ruokiini ensimmäisestä Pyhän maan vierailustani lähtien. Tapaan juhlistaa Jerusalemiin saapumistani falafelilla jossain vanhankaupungin katetuilla kujilla. Jabalyan pakolaisleirillä Gazan kaistaleella vuonna 1973 nauttimani herkkukukkaro on painunut mieleen siitä, että sen sisään oli tungettu myös liuta ranskalaisia.

Lienee tuskin olemassa oikeaa tapaa valmistaa falafeli. Yhtäkaikki, taitava falafelimaestro onnistuu sullomaan rapean pita-leivän taskuun hämmästyttävän suuren määrän maukkaita kikhernepullia ja raikkaita vihanneksia.

Sosialistisessa Puolassa oli pulaa lihasta ja sen mukana paljon muusta, etenkin demokratiasta. Lähi-idässä puolestaan pula alkaa rauhasta, jopa niin että pyhän maan virallisen pita-leivän, kutsuttiin sitä sitten Israelii-

naksi tai Palesraeliksi, kuorien sisältä ei tänään löydy muuta kuin tukku tyhjiä rauhanlupauksia, katkeruutta ja korkeakorkoista vihaa.

Suomen alueelle mahtuisi 12 Palestiinaa. Vaikka se on pieni alue, israelilaisten juutalaisten ja palestiinalaisten arabien kiistely tästä maailmankolkasta on maailman uutisoiduin konflikti. Alueelle on hierottu rauhaa viimeisen 40 vuoden ajan niin hartaasti, että Palestiinan kysymyksellä on kiistatta hallussaan rauhanhieronnan maailmanennätys. Mistä rauhanteko kiikastaa?

Ottomaani-imperiumin alaisuuteen kuuluvaa Palestiinan aluetta asutti 120 vuotta siten noin puoli miljoonaa arabia ja 20 000 juutalaista. Tänään juutalaisilla on oma valtionsa Israel. Palestiinalaisten ote heidän kotikonnuistaan kirpoo päivä päivältä, konkreettisesti neliometri neliometrilta. Vajaa viidennes Palestiinasta on tänään kansainvälisesti tunnustettua Israelin valtiota, loput suoraan (Länsiranta ja Itä-Jerusalem) tai epäsuorasti (Gazan kaistale) Israelin miehitysvaltan alaisuudessa.

Pyhän maan falafelin maku on muuttunut näin ratkaisevasti. Kaliforniassa 1990-luvulla pidetyillä israelilaisen ruuan messuille falafel esiteltiin

yleisölle juutalaisena perinneruokana. Eittämättä pitkän matkan taisteluissa maailman sieluista israelilaiset ovat pärjänneet huomattavasti palestiinalaisia paremmin. Kannattaa muistaa, että tuskin missään muussa alueellisessa konfliktissa monikansallisen tuomariston muodostavalla kansainvälisellä yhteisöllä on yhtä iso rooli kuin Palestiinan kysymyksessä.

Naapurusten kilvoittelua Palestiinan perinnöstä voisi kuvata näinkin:

Israel on selvästi osa Meitä, osa länttä. Palestiinalaiset puolestaan kuuluvat yhtä selkeästi kolmanteen maailmaan ja kehitysmaihin. Missään muualla tämä jyrkkä kahtiajako ei näyttäydy yhtä selvästi kuin Jerusalemissa. Juutalainen Länsi-Jerusalem on sananmukaisesti länttä ja pohjoista, Itä-Jerusalem itää ja etelää.

Tätä kirjoittaessani Palestiinaa asuttaa 5,5 miljoonaa juutalaista ja 5,4 miljoonaa palestiinalaista arabia.

Palestiinalaisista vajaa 1,5 miljoonaa asuu Israelin tunnustettujen rajojen sisäpuolella. Juutalaisvaltio on nimennyt heidät ”Israelin arabeiksi”. Palestiinalainen kun kuulostaa liian horjuttavalta määritteeltä Israelissa. Juutalaisista puolestaan vajaa puolimiljoonaa on muuttanut - tai pikemminkin asutettu tietoisien politiikan tuloksena – Israelin miehittämille alueille, joilla siis asuu noin 3,9 miljoonaa palestiinalaista.

Sotilaat ruokailemassa

Vinosti viipaloidut leikkeleet

Vaihdetaan ruokalajia. Pikkupoikana Bullan-setäni vääräleukaiset jutut panivat aina pääni pyörälle. Kerran jalkapallo-ottelun tauolla hän kysyi nakkijonossa kovalla äänellä, haluaisinko kaksi makkaraa yhteen pussiin vai yhden makkaran kahteen pussiin.

Periaatteessa Palestiinan kysymykseen on kolme ratkaisumallia. Koska yhdestä maatilkusta kiistelee kaksi osapuolta, se voidaan 1) jakaa osapuolten kesken, 2) panna hynttyyt yhteen ja asua yhdessä tai 3) karkottaa toinen osapuoli alueelta.

Kaikille malleille löytyy kannattajansa. Kansainvälinen konsensus on kuitenkin viimeisen parinkymmenen vuoden aikana lähtenyt siitä, että asumusero eli ykkösmalli olisi ainakin lyhyellä tähtäimellä paras keino verenvuodatuksen hillitsemiseksi alueella.

Tämän jutun ilmestyessä maailman johtajat ovat jälleen kerran kokoontuneet ratkomaan sitä, mihin rauhanpaalut pitäisi upottaa Pyhässä maassa. Tällä kertaa paikkana on Annapolis Yhdysvalloissa. Palestiinalaisten pussiin näyttää jäävän tälläkin kertaa niin vaivainen pätkä makkaraa, että heidän johtajiensa on vaikeaa selittää kansalaisille, ettei kyse ole sen enempää juutalaisesta, islamilaisesta kuin kristillisestäkään tasajaosta.

Kun pikkupoikana kynnin ja äes-tin kotitilamme peltoja, kuvittelin miten kateellisia naapurin pojat olisivat, jos he näkisivät minun huristelevan kivääri olalla. Mielikuvastoani villitsi nimittäin valokuva, jossa naurava israelilainen nainen muokkasi peltoja pyssy olallaan.

”Juutalaisten on pakko suojella itseään, muuten arabit ajaa ne mereen”. Näin sedät ja tädit olivat tulkinneet kuvaa minulle. Sama tulkinta vahvistettiin hieman eritellymmässä muodossa lukion historiantunnilla-kin. Elin siinä uskossa, että Israelia piirittävien arabimaiden pääelinkeino oli juutalaisten tuhoaminen, mutta en vielä oikein vielä ymmärtänyt miksi he olivat päätyneet näin omaperäiseen ammatinvalintaan.

Vuonna 1973 sain tilaisuuden läheteä arvioimaan israelilaisten kyntäjien aseenkantoluvan tarpeellisuutta. Satojen muiden suomalaisnuorten tapaan suuntasin vapaaehtoistoihin israelilaiselle kollektiivitalalle eli kibbutseille.

Israelilaiset ovat onnistuneet siinä, missä Neuvostoliitto ja kansandemokratiat ovat epäonnistuneet: demokratian ja ihmiskasvoisen sosialismin yhteensovittaminen toimii kibbutseilla niin moitteetta.

Suurin piirtein näin kuului virallinen israelilainen – hyvin kaupaksi käynyt – totuus kibbutseista. Ongelmia syntyi siitä, että vaikka kansainvälisesti tunnustetun Israelin valtion asukkaista viidennes oli palestiinalaisia arabreja, tässä malliyhteiskunnassa oli paikkaliput varattu vain juutalaisille.

Maanviljelijän poika ei halunnut Jaffa-appelsiineja poimimaan. Valtaosa työkavereistani kibbutsin peltipurkkitehtaalla oli lähikylien palestiinalaisia. Heillä ei ollut asiaa kibbutsin jäseniksi.

Sionismi on 1800-luvun lopulla syntynyt juutalainen kansallisuusliike, jonka tavoitteena on ”normalisoida” juutalaiset eli pyrkiä luomaan heille oma kotimaa aivan kuten muillekin kansoille. Historiallisista ja uskonnollisista syistä juutalaisten kotimaa oli luontevinta perustaa Palestiinaan, jossa juutalaisten raamatullinen kotimaa oli sijainnut pari tuhatta vuotta aikaisemmin.

Virallisesti sionistijohto yritti uskotella maailman juutalaisille

ja kansainväliselle yhteisölle, että Palestiina oli tyhjä alue. Koska näin ei kuitenkaan ollut, Palestiinan kysymyksen vihan hedelmät kylvettiin jo tässä vaiheessa. Kaksi Palestiinaa kar-toittanutta juutalaispappia eli rabbia raportoi sionistijohdolle Eurooppaan: ”Palestiina ei ole olekaan tyhjä, morsi-an on jo varattu”.

Israelin virallisen kansalliskertomuksen ruma kääntöpuoli, josta niin sedät, tädit kuin lukion historian tunnitkin olivat vaienneet, alkoi valjeta todenteolla vasta kun eksyin kibbutsikomennuksen jälkeisellä lomalla pakolaisleireille Gazan kaistaleelle. Tajusin, että Israelin räätälöiminen juutalaisvaltioksi oli käynyt kalliiksi iät ja ajat samalla alueella asuneille palestiinalaisille.

Israelin salaisen palvelun Shin Betin eli Shabakin viime keväänä julkisuuteen vuotaneen dokumentin mukaan Israelin arabiväestö muodostaa ”aidon pitkän tähtäimen vaaran Israelin juutalaiselle luonteelle ja ylipäätään koko Israelin valtion olemassaololle”. Puheet Israelin juutalaisen luonteen säilyttämisestä kätkevät sisäänsä ruman ajatuksen: juutalaisvaltio pitäisi siivota sen puh-tautta vaarantavista tekijöistä. Nämä epäpuhtaat ovat niitä palestiinalaisia, siis nykyisiä ”Israelin arabreja” – tai heidän jälkeläisiään – jotka vuoden 1948 suursiivouksen jälkeenkin pureutuivat kotikonnuilleen.

Vuosi 1948 oli käänteentekevä vuosi Palestiinan historiassa: Maa-

Hampurilaisebileet Betlehemissa.

ilmankartoilla Palestiina vaihtui Israeliksi ja samalla 720 000 palestiinalaista joutui pakolaisiksi. Kun Israel juhlisti voittoaan itsenäisyysso-dassaan, palestiinalaisten katkeruus ryhtyi kasvamaan kiivaasti pakolaisleireissä.

Luvattomat ja luvatut herkut

Siirtykäämme jälkiruokaan. Bullan sedällä oli myös toinen ”kysymys”, jolla hän sai meidät aina vipuun.” Haluatteko te lapset suklaata”, hän kysyi. Kun kiljuimme ”joota”, hän totesi ilkikurisesti hymyillen, että ”valitetta-vasti minulla ei ole suklaata”.

Palestiinalaisten katkeruutta lisää se, että maailmanpolitiikan isot sedät ovat luvanneet heille oman valtion lukuisia kertoa. Jo Palestiinan isäntänä vuosina 1920–1948 toiminut Iso-Britannia teki sen 1930-luvun lopulla. Palestiinalaiset muistuttivat, että britit olivat luvanneet sionisteille jo yli pari vuosikymmentä aikaisemmin oikeuden perustaa juutalaisvaltion alueelle ja sen lupauksen toteutumista he myös valvoivat.

Viimeisen parinkymmenen vuoden aika palestiinalaiset katsovat saaneensa ison tukun katteettomia lupauksia niin maailmanyhteisöltä, Palestiinan kysymyksen ylituomarilta Yhdysvalloilta kuin nykyiseltä isännältään Israeliltakin.

Hyvä juustokin kuuluu jälkiruokaan. Kansainvälinen yhteisö on kuuluttanut yhteen ääneen, että rauhan istuttaminen Pyhään maahaan edellyttää kahta valtiota. Jo vilkaisu kartalle osoittaa kuitenkin, että palestiinalaisten valtioksi kaavaillulle viidennekselle Palestiinasta on piir-tynyt entistä selvemmin reikäjuustomalli, jossa bantustaneiksi kutsuttuja palestiinalaisten saarekkeitä ympäröivät israelilaisten siirtokunnat, joiden etuoikeuksia ja turvallisuutta Israelin armeija vahtii.

Israelille poliittisen täysvastuu-vakuutuksen antanut Yhdysvallat on julistanut, että Israelin kainaloon pystytettävän Palestiinan tulee olla elinvoimainen. Kuulostaa hyvältä. Yhdysvallat korostaa, että suuri osa miehitetylle Länsirannalle perustetuista Israelin siirtokunnista on realiteetteja, joita ei voida siirtää pois. Siten Yhdysvallat käytännössä viestii

maailmalle, että elinkelpoisen palestiinalaisvaltion luominen edellyttää palestiinalaisten ahtaamista elinkelvottomiin ghettoihin.

Israelin siirtokunta-apparaatti on maan mahtavin valtionyritys. Sen nimissä palestiinalaisalueille on luotu kymmenittäin ”kehittynyt teollisuusmaa” vs. kehitysmäa -asetelmia, jotka kertovat kaiken israelilaisten ja palestiinalaisten voimasuhteista.

Vierailin itse lokakuussa kolera-vyöhykkeellä. Näinhän palestiinalaiset itse kutsuvat vyöhykettä, jonka Israelin turva-aidaksi ja palestiinalaisten apartheid muuriksi kutsuma rakennustaiteen riemuvoitto ympäröi. Mainittakoon, että valmistuttuaan muuri on pituudeltaan jopa kaksi kertaa pidempi kuin Israelin ja Palestiinan välinen – käytännössä jo hävinnyt – vihreä linja.

Poikkesimme samana päivänä ulkoministeri Condoleezza Ricen kanssa Betlehemissä Jeesuksen syntymäkirkossa. Maailman lehdistöön levisi kuva, jossa Rice kyyristyy meidän muiden tapaan, jotta hänen onnistuisi pujottautua sisään Jeesuksen syntymäkirkon matalan ahtaasta oviaukosta.

Kuva jäi kutittelemaan mielikuvastoani. Tajuaakohan Rice, ettei edes kyyristely auta miljoonia palestiinalaisia ahtautumaan ulos muurien sisältä. Gazan kaistale on nimetty maailman suurimmaksi avovankilaksi. Arviot siitä, montako prosenttia alle 20-vuotiaista gazalaisista on milloinkaan käynyt vankilansa muurien ympärillä, vaihtelevat puolesta prosentista kahteen.

Betlehemiläisen isäntäperheeni neljästä lapsesta ainoastaan vanhin, 17-vuotias Deema oli käynyt pari kertaa elämässään 12 kilometrin päässä olevassa Jerusalemissa. Perheen nuorempi tyttö Diana esitti ulkomailaiselle vieraalle yhden pyynnön. Se kuului, voisinko anoa ulkoministeri Riceltä tytlle erikoislupaa käydä muurin toisella puolella Jerusalemissa sukuloimassa. Kaksi tuntia riittäisi kuulemma serkkujen tapaamiseen. Diana vannoi palaavansa välittömästi koleravyöhykkeelle

Nyt joudun tuottamaan teille pettymyksen. Kuvittelette kateuksis-sanne, että sain Dianan ja Deeman luona falafeleita. Valitan. Kun annoin heidän 14-vuotiaalle veljelleen opaspalkkioksi jäätelörähaa, hän kävi ostamassa koko perheelle Ramzy Burgerista hampurilaiset kokiksella ja ranskalaisilla. Naapurin lapsetkin kutsuttiin vielä juhliin mukaan.

Lähetin juuri sähköpostia Betlehemiin. Kerroin tutuilleni, että Suomi hakee näkyvämpää roolia Lähi-idässä. Ulkoministeri **Ilkka Kanervan** mukaan Suomi tunnetaan maailmalla asiallisena ja tasapainoisena maana. Kyllä Ilkka ymmärtäisi, ettei Dianan sukulointi pyhässä kaupungissa vaarantaisi Israelin turvallisuutta saati Lähi-idän rauhankehitystä. ★

Teksti ja kuvat: Mikko Zenger

No Sweat on pohjoisamerikkalaisen Bienestar-yhtiön tuotemerkki. Bienestar pyrkii tuottamaan vaatteita reilun kaupan pelisäännöin. Bienestarin tuotteita mainostetaan iskulausein ”100 % union made” ja ”sweat shop free”. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Bienestarin alihankkijoiden tehtaissa työntekijöitä edustaa riippumaton ammattiliitto. Maksettujen palkkojen tulee perustua liittojen työntekijöille neuvottelemiin sopimuksiin ja vastata vähintään sekä paikallisia että alakoh- taisia minimipalkkoja. Lisäksi Bienes- tar edellyttää ilmaista terveydehuoltoa työntekijöille sekä palkallista vuosi- lomaa. Bienestarilla on alihankkijoita Yhdysvalloissa, Kanadassa, Nicaragu- assa, Indonesiassa ja Palestiinassa. No Sweat -tuotteisiin kuuluu mm. paitoja, farkkuja, lippiksiä, joogavaatteita sekä tennareita. Suomessa on toistaiseksi saatavilla tennareita ja t-paitoja.

T-paidat

Palestiinalaisia paitoja luomupuuvillasta

No Sweat -t-paitoja valmistaa yksi- tyinen alihankkija, vuodesta 1971 läh- tien toiminut Arja Textile Palestiinan Länsirannalla, Beit Jalan kaupungissa. Yritys työllistää 120 henkeä ja myy suurimman osan tuotteistaan Israe- liin. Kiintoisaa kyllä, eräs suurimmis- ta Arja Textilen asiakkaista on Israelin armeija. Tehtaan työntekijöiden työviikko on 48-tuntinen ja vuodessa on 14 palkallista lomapäivää. Pales- tiinan itsehallintoalueilla ei ole lakeja

tai yleissitovia työehtosopimuksia minimipalkoista.

Työntekijöiden palkka vaihtelee 700 shekelistä 3 600 shekeliin kuukau- dessa eli 130 eurosta 670 euroon. Arja Textilen työntekijöiden palkkataso on reippaasti palestiinalaisalueiden keskimääräistä ansiotasoa korkeam- pi. Toisaalta vain parhaiten palkatut

työntekijät yltyvät Israelin minimipalk- kaan, 3 500 shekeliin (650 €) kuukau- dessa. Palkan riittävyys arviointi on vaikeaa, sillä miehitys ja saarto ovat nostaneet Palestiinalaisalueiden hintatason ja työttömyyden korkealle. Arviot työttömyysprosentista vaihtele- vat 20 %:sta jopa 60 %:iin.

Alueen talous ja kotitalouksien

elintarvikehuolto perustuvat lähes täysin ulkomaisiin avustuksiin, joiden saanti on ollut vähän väliä katkolla kansainvälisen yhteisön vieroksuman Hamasin noustua valtaan 2006.

Amerikkalaisille palestiinalaisten valmistamia No Sweat -tuotteita markkinoidaan keinona terrorismin vähentämiseen – palestiinalaisten teh- dessä työtä heille jää vähemmän aikaa terrorismiin. ”*More people working – less people massacring*”, kerrotaan No Sweatin omassa blogissa. Euroop- palaisille kuluttajille sopivampi mark- kinointistrategia lieene vetoaminen sorretun kansan auttamiseen.

Ahdisteltu ammattiliitto

Suurin osa palestiinalaisista työläis- tä kuuluu PGFTU-ammattiliittoon (Palestinian General Federation of Trade Unions). PGFTU ei täysin täytä No Sweatin määrittelemiä riippumat- toman ammattiliiton kriteereitä, sillä sen johtoa ei ole valittu jäsenvaaleilla eikä se rahoita toimintaansa jäsen- maksuilla, vaan ulkomaisilla avustuk- silla. PGFTU:n fatah-mielinen johto nauttii eurooppalaisten ammatti- yhdistystovereidensa luottamusta. Jäsenmaksujen kerääminen ja jäsen- äänestysten järjestäminen on ollut nykyisessä kaoottisessa poliittisessa tilanteessa lähes mahdotonta. PGFTU:n toimistotiloihin ovat iske- neet niin Israelin armeija kuin Hama- sin pyssymiehetkin. Toiminta on ollut lamaannuksissa Hamasin noustua valtaan, sillä samalla katkesivat niin Fatah-hallituksen kuin monien länsimaisten rahoittajien rahavirrat. Jonkin verran korvaavaa rahoitusta on saatu Saudi-Arabiasta, Egyptistä ja

Syyriasta. Liiton oman tulevaisuuden kannalta parempi askel olisi kuitenkin turvautua rahoituksessaan jäseniinsä kuten aitojen ammattiliittojen kuu- luukin.

Palestiinan kohdalla No Sweat on ymmärrettävästi tinkinyt omista ammattiliittoja koskevista periaat- teistaan. Reilua tai ei, paikallisen yrityksen valmistamat tuotteet tuovat avustusten varassa elävälle Palestii- nan kansakunnalle kaivattuja tuloja ja siten parantavat elämän laatua alueella. Lähivuosina nähdään, kehit- tyykö PGFTU:sta aito työntekijöiden demokraattinen edustaja vai jääkö se kiistelevien poliittisten osapuolten käsikassaraksi.

Tennarit

Aktivistien suosima americana varastettiin

No Sweat -jalkineiden ulkonäkö muistuttaa maailman kautta aikojen suosituinta tennarimallia, vuodesta 1917 lähtien valmistettua Conversen Chuck Taylor All-Starsia. Chuckit valmistettiin Yhdysvalloissa vuoteen 2001 saakka, jolloin konkurssikyp- sän Conversen tuotanto siirrettiin Kaakkois-Aasiaan, missä suurin osa maailman tennareista nykyään val- mistetaan. Vuonna 2003 urheilujätti Nike osti Conversen koko tuotannon. Ennen yrityskauppoja Yhdysvalloissa valmistetut ”eettisemmät” chuckit erottaa kantapään kohdalla lukevasta ”made in usa” -tekstistä. Chuckit ovat kiinteä osa amerikkalaisen kulttuurin *americanan* ikonografiaa.

Rock’n’roll piirit 50-lähtien ovat omaksuneet all-starit suosikkijalki-

neikseen. Kun Ramonesit esiintyivät levynkansissa all-starit jaloissaan 70-luvulla, tuli kengistä hetkessä punk-kareiden suosikkijalkineet. Punkin myötä all-stareista tuli myös kaikenlaisten aktivistien yleiskesäjalkineet. Nykyään Niken kehitysmaissa valmistuttamat ja laskeneeseen laatuunsa nähden suhteellisen kalliit (jopa 75 €) ”Converset” eivät enää sovi tietoisien aktivistin pirttaan. Eettisemmin tuotetuille aktivistien muotijalkineille on siis kysyntää eikä siis ole yllätys, että Bienestarin kenkien malliksi on valittu chuckit. Nike on ollut entistä enemmän kampanjoinnin silmätikkuna varastettuaan itselleen aktivistien suosikkikengät. No Sweat-tennarien mukana tulee esite, jossa kerrotaan työntekijöiden palkkauksesta ja eduista. Tennarien lanseerauksen yhteydessä Niken toimitusjohtaja Phil Knight haastettiin laittamaan samanlainen esite Niken tennarien mukaan. Knight ei lähtenyt juoksemaan Michael Mooren kanssa kilpaa elokuvassa Big One eikä myöskään tähän haasteeseen.

Kenkäjätin tehdas Indonesiassa

No Sweat -tennarit valmistetaan Indonesian pääkaupungissa Jakartaassa. Valmistaja on PT Sepatu Bata TBK, joka on maailman toiseksi suurimman kenkävalmistajan Batan tytäryhtiö.

Indonesiassa ei ole valtakunnallista minimipalkkaa. Osavaltiokohtaiset minimipalkat päättää osavaltion kuvernööri. Lisäksi ammattiliitot voivat sopia osavaltiotasolla työnantajaliittojen kanssa alakohtaisia palkkoja. Jakartan alueella minimipalkka on

890.000 rupiaa kuukaudessa eli noin 70 euroa kuukaudessa. Myös suoritepalkan tulee olla vähintään minimipalkan suuruinen.

Työviikko Batan tehtaalla on 40-tuntinen. Ylitöistä sekä viikonloputöistä maksetaan tavallista tuntipalkkaa korkeampaa palkkaa. Lisäksi työntekijät nauttivat ylimääräisistä eduista kuten ilmaisesta terveydenhuollosta, lapsilisistä sekä hautausavustuksista. Ilmainen terveydenhuolto on eduista merkittävin, sillä se koskee myös työntekijöiden perheitä. Lapsityövoimaa Batan tehtailla ei käytetä.

PT Sepatu Bata TBK:n työntekijöiden edut on työnantajan kanssa sopinut ja niitä valvoo SPSI-ammattiliitto. SPSI:llä on synkkä menneisyys Suharton diktatuurin ajalta, jolloin se oli hallituksen sallima ”virallinen” ammattiliitto. Samaan aikaan riippumattomien ammattiliittojen aktiivit viruivat vankiloissa. Viranomaiset käyttivät SPSI:tä apuna lakkojen murtamisessa. Diktatuurin kaaduttua 1998 SPSI:stä tuli riippumaton nykyaikainen ammattiliitto, jolle kansainväliset tarkkailijat ovat antaneet hyväksyntänsä.

Siirretäänkö tuotanto Argentiinaan?

Riippumaton tarkastajaryhmä laati vuonna 2005 No Sweatille raportin Batan tehtaalta. Raportin mukaan osalle työntekijöistä oli maksettu minimipalkan alittaneita palkkoja. Tehtaan johto oli luonnollisesti asiasta eri mieltä. Lisäksi tarkastajaryhmä kyseenalaisti SPSI-liiton demokraattisuuden ja avoimuuden. Raportti johti

riitoihin niin No Sweatin, Batan kuin SPSI:nkin välillä. SPSI toi esille, että eräs tarkastajaryhmän jäsen kuului SPSI:stä irtautuneeseen ja sen kanssa kilpailevaan SPSI-Reformasi -liittoon. Viimeisimmän tiedotteensa mukaan Bienestar olisi siirtämässä riitelyn ja epäselvyyksien vuoksi No Sweat -tennariensa tuotantoa Argentiinaan. Tarkastusryhmän raportti ja sitä seurannut kirjeenvaihto on luettavissa No Sweatin verkkosivuilta.

Reiluissa tennareissa kilpailua

Eräänlainen No Sweat -tennareiden kilpailija on aktivistipiireistä lähteneen suosittua aikakauslehteä julkaisevan vastamainosryhmä Adbustersin masinoimat Blackspot-tennarit. Ne valmistetaan Portugalissa ja materiaaleina käytetään luomuhamppua ja kierrätysmateriaaleja kuten vanhoja autonrenkaita. Blackspotien markkinoilletuloa hypetettiin vuosikausia etukäteen, mikä söi monilta uskoa koko projektin toteutumiseen. Suomessa Blackspot-kenkiä toi jonkin aikaa maahan Ekokauppa Ruohonjuuri, mutta kengät eivät menneet kaupaksi odotusten mukaan ilmeisesti korkean hinnan vuoksi, joten liike lopetti niiden maahantuonnin. Hie-man hassun näköiset Blackspotit eivät ulkonäöltään ole niin selvä chuck taylor -kopio kuin No Sweatit, joiden myynti on ollut moninkertainen Blackspoteihin nähden. Me kuluttajat olemme perimmäisten kysymysten kuten tennareiden ulkonäön suhteen äärettömän konservatiivisia. ★

Mikko Leppälä

NoSweat t-paitojen maahantuonti ja vähittäismyynti: Reilu verkkokauppa Planetfairtrade, www.planetfairtrade.net

Logopolis

LOGOPOLIS GRAPHIC DESIGN
Kirvesmiehenkatu 10 A • 00880 Helsinki
gsm 050 5700 907 • faksi (09) 5865 176
www.logopolis.fi

USKOMME TASA-ARVOON
– työelämässäkkin

Liity jäseneksi:
www.pam056.fi

pam 056

**Reilua kauppaa, luomupuuvillaa,
kierrätysmateriaaleja, uniikkivaatteita..**

**Hyvännäköiset treeni- ja vapaa-
ajanvaatteet Karma Shopista!**

www.karmashop.fi

• Anokhi •
• People Tree •
• Prana •

kuva © Prana

ETELÄ-INTIAN CURRYKIERROS

24.1.2008–12.2.2008

Miksi Kerala on nimetty Jumalan ja Marxin yhteisyritykseksi? Miksi lapset kirkuvat "pen pen pen" Keralan takavesillä? Minne 50 miljoonaa naista on kadonnut Intiasta? Miltä Intia-ilmiö näyttää kastittomien kylistä käsin? Miksi vaaleus on valttia Intiassa?

Vastaukset selviävät "viidakkovaltio" Keralaan ja "temppelivaltio" Tamil Naduun suuntautuvalla rennolla mutta mielikuvastoja mullistavalla kierroksella.

Maapaketti (1400 € 2h huoneessa) sisältää kuljetukset Intiassa (myös sisämaan lennot), majoituksen ja ruokailut projekteissa!

Matkaa tehdään oman pikkubussin ohella junilla ja veneillä. Lennot Helsinki – Mumbai – Kochi – Chennai – Helsinki. Matkan vetäjänä toimii 17 opintomatkaa Intiaan luotsannut Mikko Zenger. Tilaa matkaohjelma ja kysele lisää. Palataan (A)asiaan!

Mikko Zenger, 040 569 7860, zenger@kaapeli.fi Lisää tietoja matkoista: www.riskimatkat.com

Kalentereita joululahjaksi!

Haluatko tietää?

- Mitä seitsenvuotiaan Zaina Hammadin äiti eniten toivoo tyttärelleen?
- Miksi 13-vuotias Duhaa Mahmoud Yousef kertoo monien sanovan, että hän on jo nyt harmaantunut?
- Mikä on viisivuotiaan Mohmoud Fadi Bakarun unelma-ammatti?

Vastaukset löydät kalenterista **Koditon**, jota Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry (PSV) myy palestiinalaisten mielenterveystyön hyväksi. Lapset kertovat harrastuksistaan ja ammattitoiveistaan, kuvaavat ilon- ja huolenaiheitaan. Tarinat ovat viidellä kielellä, arabiaksi, suomeksi, ranskaksi, englanniksi ja saksaksi. Vuonna 2008 on kulunut 60 vuotta palestiinalaisten pakolaisuusongelman syntymisestä.

Julkaisija: Flüchtlingskinder im Libanon e.V.

Kalenterin esittely: www.lib-hilfe.de **Koko:** 28 x 42 cm

Kalenterissa on kuukaudet ja kuukauden päivät, mutta ei muuta allakkatietoa. Kalenteri on siis ajaton ja sopii otettavaksi käyttöön minä vuonna tahansa.

Hinta 15 euroa, opiskelijat, eläkeläiset ja työttömät **10 euroa**.

Kalentereita voi tilata itselle, myyjäisiin tai työpaikkojen tilaisuuksiin sähköpostitse osoitteella: sirkku.kivisto@gmail.com

Tilatut kalenterit voidaan noutaa sovittuna aikana Työterveyslaitoksen neuvonnasta: Topeliuksenkatu 41aA, Helsinki 25 tai ne lähetetään tilausosoitteeseen (postituskulut maksikirjeestä 5,60 euroa). Lasku liitetään kalentereiden mukaan.

Hyvää joulua ja uutta vuotta!

Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry
vastuu.fi/libanon

Maailmankauppalehti **toivottaa lukijoilleen reilua ja riemullista joulua.**

kuva: Reilun kaupan edistämisyhdistys ry

Syksyn lehdet putoavat puista ja toiset, ne, jotka työntyvät öisin painokoneiden kidasta, kertovat ilosanomaa: Reilun kaupan kasvu on ollut kuluvana vuonnakin Suomessa hurjaa.

Täällä pohjoisessakin osataan ostaa reilusti tuotettuja tuotteita. Niitä on myös yhä paremmin saatavilla, mutta parantamisen varaa toki on. Pahin este taitaa vieläkin olla tiedon puute, sillä Reilun kaupan välillä ei ole varaa laittaa näyttäviä mainoksia sen enempää lehtiin kuin telkkariinkaan. On pärjättävä valistavan tiedon varassa.

Valistavia ovat juuri lehtijutut, joista tietoa ammentaa. Luin kiinnostuneena artikkelia, jonka otsikko kertoi, että Reilu kauppa tähyää myös kaivoksiin. Miksi ihmeessä ja mitä sieltä? Asia jäi ilman vastausta, mutta varmasti sen joskus saan. Maallikon järkeen kaikki viritykset eivät heti mene perille. Matkailussakin reilulla kaupalla on sormensa pelissä, mutta sama juttu, ei ole selvinnyt, miten.

Iloinen uutinen oli sekin, että energiamarkkinoille, jotka todella

POHJALAINEN NÄKÖKULMA

Makeata merkki-kauppaa

käyvät nyt kovilla kierroksilla, on tulossa afrikkalaista öljyä, joka puristetaan elintarvikkeeksi kelpaamattomista pähkinöistä. Ja Hollannissa on setelipaino ottanut materiaalikseen reilun kaupan puuvillan. Vaikuttaa oikeasti siltä, että rajoja ei juuri ole muualla kuin ihmisten mielikuvituksessa.

Toinen raja tuleekin sitten vastaan ennakkoluuloissa. Niitä valitettavasti riittää. Turha kuvitella, että kaupan tiskien valloitus käy tuosta vain, kuhan saadaan tarpeeksi tavaraa kaupattavaksi. Kyllä ihminen on niin rakennettu, että tutusta ja turvallisesta tavaramerkistä luopuminen ottaa aina aikansa, eikä kaikilla onnistu koskaan. Yritin epätoivoisesti muuttaa iäkkäiden ystäväni kahvitottumuksia

ja kannoin heille kaupasta pauligien sijasta Reilun kaupan kahvipaketteja. Muutaman kuukauden kuluttua he saivat viimein sanotuksi, että nyt riittää! Me ei tykätä siitä kahvista, jota meille tuot, se ei maistu kahvilita ollenkaan. Siispä luovutin – sillä kertaa. Banaaneissa ja sokerissa olen onnistunut paremmin. Makuerot eivät ole olleet häiritseviä.

Otsikoin jutun, että makeata

merkkikauppaa. Sellaiselta se näyttää, kun tavaravalikoimaa päällisin puolin katsoo. Kahvi, sokeri, hunaja, suklaa, hedelmät, ruusut ja mausteet ovat suomalaisille olleet vielä puoli vuosisataa sitten yleisyyssuhteita. Puuvillakankaatkaan eivät ole olleet itsestäänselvyys pellavasta ja villasta omavaraisen kansan keskuudessa. Toki se ikäluokka, joka on pellavasau-nansa loukuttanut ja lampaansa itse kerinnyt, on pian historiaa itsekä. Mutta sekin olisi ollut varmasti reilun kaupan kampanjan tarpeessa, jos sellaista olisi ollut tarjolla.

Useimmin vieläkin kuulee sanottavan, että kyllä sitä reilua kauppaa pitäisi käydä suomalaisilla tuotteilla, ei täälläkään kaikilla hyvin mene. Pienimuotoinen, lähinnä maatilojen sivulinkeinona tapahtuva luomutuotanto esimerkiksi kituu markkinoinnin puutteellisuuden takia.

Niin taitaa tehdä. Pitäisiköhän meidän ryhtyä vaihtokauppaan pelkän tuonnin sijasta. Se vasta reilua ja makeata kauppaa olisi. ★

Arja Päivärinta

Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten

Heti mulle kaikki jupit eli mitä hyvää on juppiudessa?

Juppiuteen kuuluu egopröystäily uraputkessa, kiltteyden markkinat käydään toisilla toreilla. Juppikulttuuri on kuitenkin nuorta ja rolekseilla-kin rajansa.

Mitä tekemistä tällä jutulla on Kauppalehdessä? Juppiuteen, katso-kaas, kuuluu tietoisien kuluttamisen idea.

Kuluttaminen perinteisessä mielessä on pelkkää bisnestä, henkilökoh-taisen voiton maksimointia. Periaatteessa siis tietyllä määrällä rahaa yritetään saada mahdollisimman paljon tietyntäsoista tavaraa eli hin-ta/laatu-suhde ratkaisee valinnat. Siis periaatteessa, käytännössä harvem-

min. Mutta vaikka ostopäätöksiä tosi-asiaa ohjaavatkin monet eri tekijät, ne ovat harvoin tietoisia ja niihinkin sovelletaan kulman kautta rationali-sointia (ihan sillee sigmundilaisittain). Mainonnan tehtävä on puuttua myös ostajan alitajuntaan.

Kehitysmaakauppa-asioilla ei perinteisessä kuluttamisen kuvassa juuri ole sanan sijaa. Jos kahvi maksaa vitosen enemmän ei kauppooja synny. Ja jos lähdetään siitä, että kuluttajia ei valtavirtamainonnan tapaan pyritä kaikin keinoin manipuloidaan – vaan mainontammekin tiedottaa asiallisesti ja luotettavasti (huumoria ja mieliku-via voi tietysti silloinkin käyttää) – on tämän jutun marjoja vaikea ruveta mustikoiksi muuttamaan.

Juppi ostaa tietoisesti imagoa, mak-saa tieteen tahtoen täysissä järjissä lisä-

hintaa käsinkosketlemattomuuksis-ta, arvoista, jotka eivät mitenkään liity tuotteen välittömään käyttöarvoon. Krokotiilin häntäsojotuksen suunnal-la on merkitystä siinä kuin pikepai-dan istuvuudellakin. Samantapainen asia on se, että Tansania saa Safarista 3,5 kertaa enemmän vientituloja kuin myydessään irtoteitä – teen maku ei lisämaksusta muutu. Jos juppikulttuuriin saa kehitysmaatuot-teet sovitetuksi, ei esim. Nicakahvin lisähinnasta tarvitse nikotella, jupille siihen johtava ajatusrakennelma on jo korvien välissä levykkeellä.

Tietoisien kuluttajan etuoikeus on ilman muuta maksaa vähän enem-män. Ja tietoisien ostopäätöksen tärkein elementti – laatu – on melkein mahdoton ohitettava. Mutta ei hätää, kehitysmaakaupoilla on laatutuotteita:

Presto on parempaa pikakahvia, tule-vat Kilimanjaro-teepussit liotuspus-sien ehdotonta aatelia, osa vaatteista oikeasti eksoottisen tyylikkää.

Jos jupeille markkinoidaan, ei kynttilöitä saa piilottaa juuttikorin alle, eli myös laatuargumentit pitää tuoda selkeästi esille vaikka kaup-papolitiikan pointtejakaan unohtaa ei saa. Tässä mielessä Gaudeamus Importin merkkituotesarja on erin-omainen idea, jos tuotteissa itses-sään on kantavuutta ja jos se tyyllillä toteutetaan.

Juppikulttuuri on luonut uuden-laista kuluttamisen mallia. Niin myös kehitysmaakaupat. Käytännössä ne ovat olleet monin osin jopa vastak-kaisia, mutta periaatteellisella tasolla on joitain yhtymäkohtia. Molemmat ”kulttuurit” ovat nuoria ja muotoutu-

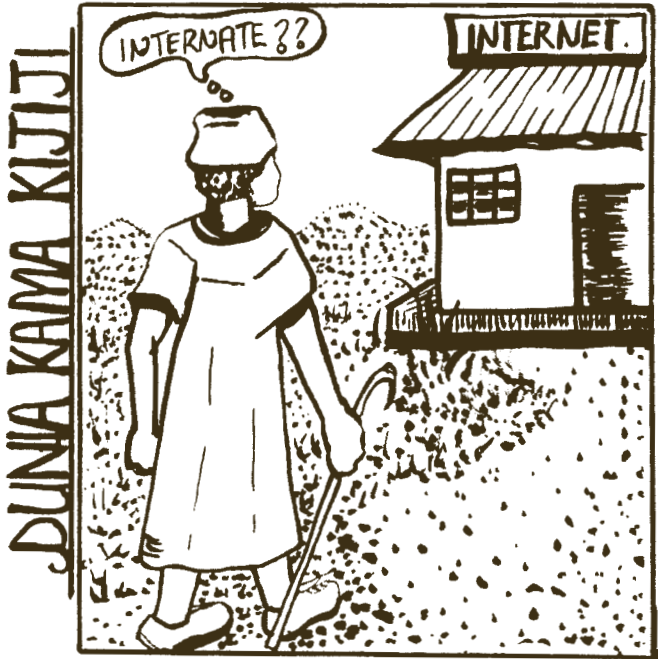
misensa prosessissa eli niiden sisältöihin saattaa olla mahdollista vaikuttaa. Kehitysmaakauppaliike on juppikulttuuria huomattavasti tietoisemmin muuttumisiaan miettivä, joten sen on teoriassa helpompi ohjata joitain juppailun osasia kuin päinvastoin, hel-pompi käyttää hyväkseen niitä kohtia joissa läheltä liipataan. Halutaanko niin tehdä? Mitä se meihin vaikuttaisi? Vaatisiko se kaksois-kehitysmaakaup-pailua (superbisness yup-markkinoille ja vahvasti ideologiset kioskimarkkinat barrikadipuolelle)?

En vastaa – en osaa. ★

Ari Kaaro

Kehitysmaakauppojen kauppalehti ja prosenttiliikkeen toimintaryhmien kiertokirje 3/1987, lyhennetty.

SARJAKUVA

Prudenciana Mwamalumbili on 26-vuotias Bagamoyossa, Tansaniassa, asuva taiteilija. Hän tekee batiikkia, puueistoksia, maalaa ja näyttelee. Sarjakuva on hänelle uusi mutta innostava ala.

Dunia kama kijiji – Maailma kuin kylä

Internate? / Se on nopeaa kommunikaatiota tietokoneen kautta kaikkialle maailmaan, kun avaat vain sähköpostin. / Mikä on internate? / Ahaa! Tämä on sitä mitä kutsuvat globalisaatioksi. / Jopas! Maailma on nykyisin kuin kylä.

Reilun kaupan toimijat

Maailmankauppojen liitto ry

www.maailmankaupat.fi

- Suomessa toimivien maailman-kauppa- ja kehitysmaakauppayhteisöjen yhteistyöjärjestö
- Liiton jäsenet ylläpitävät reilun kaupan erikoismyymälöitä, joissa on myynnissä laaja valikoima kehitysmaissa oikeudenmukaisin ehdoin tuotettuja elintarvikkeita ja käsitöitä.
- Liitto ja sen jäsenet tiedottavat, kouluttavat ja toimivat monin tavoin kehitysyhteistyössä.

**Reilun kaupan merkki,
Reilun kaupan edistämisyhdistys ry**
www.reilukauppa.fi

- Myöntää Reilun kaupan merkkiä ja valvoo sen käyttöä Suomessa sekä tiedottaa reilusta kaupasta
- Myynnissä mm. merkillä varustettuja avokadoja, ananaksia, appelsiineja, banaaneja, sitruunoita, viinirypäleitä, kahvia, teetä, suklaata, kaakaota, sokeria, hunajaa, mysläiä, riisiä, keksejä, täysmehua sekä jalkapalloja. Tuotteita myydään lähes joka marketissa.
- Jäseninä 22 järjestöä, Maailmankauppojen liitto yhdistyksen perustajajäseniä.

Reilun kaupan puolesta Repu ry
www.repu.fi

- Edistämisyhdistyksen piirissä toimivien vapaaehtoisten henkilöyhdistys, jolla on paikallisryhmiä.

Kansainväliset toimijat

IFAT (The International Fair Trade Association) www.ifat.org
Perustettu 1989. Suurin reilun kaupan järjestö, jonka jäsenistönä on niin kehitysmaat tuottajia, maailmankauppoja, maahantuojia kuin muitakin tahoja.

EFTA (European Fair Trade Association) www.eftafairtrade.org
Perustettu 1990. Eurooppalaisten reilun kaupan maahantuojien järjestö.

NEWS (Network of European Worldshops) www.worldshops.org
Perustettu 1994. Jäseninä olevat 13 Euroopan maan Maailmankauppojen liitot edustavat noin 2700 Maailmankauppaa, joissa on yhteensä noin 100 000 vapaaehtoistyöntekijää.

FLO International (Fair Trade Labelling Organization International) www.fairtrade.net
Perustettu 1997. Valvoo Reilun kaupan merkki -tuotteita ja tiedottaa niistä.

FINE
IFATin, EFTAn, NEWSin ja FLO:n yhteistyöelin, joka pyrkii vaikuttamaan päätöksentekoon mm yhteisen edunvalvontatoimiston kautta Brysselissä.

Maailmankaupat ja Kehitysmaakaupat Suomessa
Maailmankauppojen liiton jäsenkaupat aakkosjärjestyksessä paikkakunnan mukaan

Reilun Kaupan Tähti/A-Star Oy
Hämeentie 48
00500 Helsinki
p. 09-773 4323
tahti@kaapeli.fi
www.reilunkaupantahti.fi

Maailmankauppa Kirahvi
Vain tapahtuma- ja markkinamyyntiä. Toimisto ja varasto:
Rengonraitti 22 as 1
14300 Renko
p. 050-376 2424
kirahvi@virpi.net

Maailmankauppa Kielä
Ivalontie 12
99800 Ivalo
puh./fax 016-662005
kiela.inari@luukku.com

Maailmankauppa Päiväntasaaja
Koskikatu 11
80100 Joensuu
p. 050-443 5503
paivantasaaja@elisanet.fi
www.elisanet.fi/paivantasaaja/

Maailmankauppa Mango
Kauppakatu 5
40100 Jyväskylä
p. 014-216 431
mango@maailmankauppa.inet.fi
www.maailmakauppamango.net

Jokilaakson Maailmankauppa
Arja Paakkanen
Kumpulantie 15
42100 Jämsänkoski
p. 014-713 758
arja.paakkanen@saunalahti.fi

Kokkolan Maailmankauppa
Torikatu 13
67100 Kokkola
p. 06-831 3264
klanmaailmankauppa@netti.fi

Kouvolan Maailmanpuu
myyntipisteet:
Kouvolan luontokauppa
Keskikatu 6
45100 Kouvola
Ekokauppa Luonnotar
Kivimiehenkatu 7
45100 Kouvola
Kymenlaakson luonnonsuojelupiirin Luontopuoti
Vaahteratalo
Varuskuntakatu 8
45100 Kouvola
p. 050 574 4527/Tiina Saavalainen

Kuhmon Kehitysmaakauppa
Seurakuntakeskus
88900 Kuhmo
Sointu Sallinen
p. 08-655 0465
kuhmonmaailmankauppa@luukku.com

Maailmankauppa Sikitiko
Mymälä 016, Kauppahalli
53100 Lappeenranta
p. 05-415 3651
kehy.lpr@pp.inet.fi
yhdistykset.etela-karjala.fi/kemayh/

Lohjan Maailmankauppa
Kalevankatu 1
08100 Lohja
p. 019-331 646
kauppa@lohjanmaailmankauppa.sivut.fi
www.lohjanmaailmankauppa.sivut.fi

Juuttiputiikki
Hallituskatu 11 L 4
90100 Oulu
puh./fax 08-311 5189
putiikki@juuttiputiikki.fi
www.juuttiputiikki.fi

Raahan Maailmankauppa Hiirenkorva
Koulukatu 3
92100 Raahen
p. 08-221781
hiirenkorva@suomi24.fi

Maailmankauppa Elimu
Rovakatu 9
96100 Rovaniemi
p. 044 318 2188
elimu@maailmakauppaelimu.org
www.maailmakauppaelimu.org

Savonlinnan Kehitysmaakauppa
Olavinkatu 48
57100 Savonlinna
p. 015-514 456
kehitysmaakauppa@yahoo.com
www.geocities.com/kehitysmaakauppa/

Tampereen Kehitysmaakauppa
Kohmankaari 3
33310 Tampere
p. 03-344 6770
fax 03-345 0521
posti@kehitysmaakauppa.org
www.kehitysmaakauppa.org

Maailmankauppa Tasajako
Kehräsaari, A-talo
33200 Tampere
p. 03-222 8826
maailmankauppa@tasajako.org
www.tasajako.org/

Maailmankauppa Aamutähti
Eerikinkatu 5
20100 Turku
p. 02-250 2191
fax 02-251 7465
tumakaup@sci.fi

Rauhanpuolustajien Maailmankauppa
Alinenkatu 26 B
23500 uusikaupunki
p. 02-841 6532

Äetsän Kehitysmaakauppa
Kontintie 5
38300 Kiikka
p. 03-513 1221

Yhdistykset ja toimintaryhmät

Helsingin Kehitysmaakauppayhdistys
c/o Planet fair trade
Kolmas linja 12
00530 HKI
www.planetfairtrade.net/yhdistys
uusivaihde@hotmail.com

Hyvinkään kehitysmaayhdistys ry
Pj Aimo Juhola
Uima-altaankatu 29
05820 Hyvinkää
p. 040-5060 796
aimo.juhola@pp.inet.fi

Kajaanin kehitysmaayhdistys ry
c/o Päivi Turunen
Pihkapolku 25
87500 Kajaani

Kuopion kehitysmaayhdistys Juutti ry
c/o Elämänlanka
Torikatu 17
70110 Kuopio
p. 017-261 4774
juutti.ry@gmail.com

Lahden kehitysmaakauppayhdistys ry
c/o Jarkko Pylväs
Karstulantie 8 D 61
00550 Helsinki
puh. 041-505 2745
jarkko.pylvas@helsinki.fi

Mikkelin kehitysmaayhdistys ry
PL 140, 50101 Mikkeli
kemamikkeli@suomi24.fi
www.kemamikkeli.fi

Oulun eteläisen alueen maailmankauppayhdistys
c/o Anu Hilli
p. 050-552 4947

Uusi Tuuli ry (Estelle)
Aurinkotehdas
Kirkkotie 6-10, 20540 Turku
p. 02-233 9313
laiva: 040-596 9918
fax 02-2371 670
uusituuli@estelle.fi
www.estelle.fi

Reilua kauppaa Oulun eteläisen alueella

Yhdistys järjestää pyydettyä kotikutsuja yksityiskodeissa ja on mukana erilaisissa myyntitapahtumissa.

Oulun eteläisen alueen maailmankauppayhdistys ry
c/o Anu Hilli 050-552 4947 • anu.hilli@kotinet.com

Maailmankauppatuotteita saatavilla myös:

- LUONTAISHOITOLA SOLARE (Torikatu 3, Ylivieska) ma-to klo 13–17, pe klo 13–18
- LÄHETYSTORI (Pappilantie, Haapavesi) ma klo 15–18, ke klo 11–14 ja la klo 11–14

Maailmankaupat — Reilua kauppaa